

Den Braun

tokom, verovatno je još uvek van stroja. Mada to ne bi ni bilo važno... Oliveti nije izgledao kao da je spreman da poveruje bilo kome u ovom trenutku. *Seti se!* rekla je sebi. *Seti se odgovora na ovaj problem!*

Prisećanje je trik budističkih filozofa. Umesto da od svog uma traži rešenje potencijalno nerešivog izazova, Vitorija je samo pokušavala da ga se seti. Iz pretpostavke da ste nekada *znali* odgovor, izvodi se zaključak da odgovor sigurno *postoji*... čime se izbegava osećanje bespomoćnosti. Vitorija je često koristila ovaj proces da bi resila naučne zagonetke... one za koje je većina ljudi mislila da su nerešive.

Međutim, u ovom trenutku, njen trik sa prisećanjem potpuno je podbacio. Odmerila je opcije... svoje prioritete. Morala je da upozori nekoga. Neko u Vatikanu je morao da je shvati ozbiljno. Ali ko? Komornik? Kako? Nalazila se u staklenoj kutiji sa samo jednim izlazom.

Sredstva, rekla je sebi. *Uvek postoje sredstva. Prouči svoju okolinu.*

Instinktivno je pognula ramena, opustila kapke i tri puta duboko udahнула. Osetila je kako joj se rad srca usporava i kako su joj mišići omlitaveli. Odagnala je haotičnu paniku u svojoj glavi. *U redu*, pomislila je, *konzentriši se. Staje pozitivno u ovoj situaciji? Koje su moje prednosti?*

Jednom smiren, analitički um Vitorije Vetre je predstavljao moćnu silu. Za nekoliko sekundi je shvatila da je njihova izolovanost u stvari ključna za njihovo bekstvo.

"Moram da zovem nekoga", rekla je iznenada.

Lengdon podiže pogled. "Upravo sam mislio da predložim da pozovete Kolera, ali..."

;

"Ne Kolera. Nekog drugog."

... "Koga?"

;- v ■■

"Komornika."

< Lengdon je delovao potpuno izgubljeno. "Zovete komornika? Kako?"

"Oliveti je rekao da je komornik u papinoj kancelariji."

"U redu. Znae papin privatni broj?"

"Ne. Ali ne zovem sa *svog* telefona." Pokazala je na moderan telefonski sistem na Olivetijevom stolu. Bio je načičkan dugmićima za pozivanje iz memorije. "Šef obezbeđenja *mora* imati direktnu liniju sa papinom kancelarijom."

"Takođe ima i dizača tegova sa pištoljem na dva metra odavde."

"A mi smo zaključani."

"Da, svestan sam toga."

"Hoću da kažem da su *stražaru* zaključana vrata. Ovo je Olivetijeva lična kancelarija. Sumnjam da još neko ima ključ."

Lengdon pogleda vojnika. "Ovo je prilično tanko staklo, a ono je prilično velik pištolj."

"Šta će da uradi, da me upuca što koristim telefon?"

"Ko će ga dođavola znati! Ovo je jedno čudno mesto, a kako se stvari razvijaju..."

"Ili to", reče Vitorija, "ili možemo da provedemo sledećih pet sati i četrdeset osam minuta u vatikanskom zatvoru. Barem ćemo biti u prvom redu kada antimaterija eksplodira."

Lengdon preblede. "Ali stražar će otići po Olivetija onog trenutka kada podignete slušalicu. Pored toga, tu ima dvadeset dugmića. A ne vidim nika-
kve oznake. Probaćete ih sve i nadati se da će vam se posrećiti?"

"Ne sve", rekla je, prilazeći telefonu. "Samo jedno." Vitorija je podigla slušalicu i pritisnula prvo dugme. "Broj *jedan*. Kladim se u jedan od tih iluminatskih dolara koje imate u džepu daje ovo papina kancelarija. Šta bi drugo bilo od najvećeg značaja za komandanta švajcarske garde?"

Lengdon nije imao vremena da odgovori. Stražar sa druge strane vrata je počeo da drškom pištolja kucka po staklu. Pokazao joj je da spusti slušalicu. Vitorija mu je namignula. Stražar kao da se naduvao od besa.

Lengdon se odmaknu od vrata i okrenu prema Vitoriji. "Bolje bi bilo za nas da ste u pravu, jer ovaj momak ne izgleda naročito srećno!"

• "Prokletstvo!" rekla je, sa slušalicom prislonjenom na uho. "Poruka."
"Poruka?" zanimalo je Lengdona. "Papa ima automatsku sekretaricu?"
"To nije bila papina kancelarija", reče Vitorija, spuštajući slušalicu. "Dobila sam prokleti nedeljni jelovnik vatikanske menze."

Lengdon se slabašno nasmešio gardisti koji ih je sada besno odmeravao kroz staklo dok je zvao Olivetija pomoću voki-tokija.

Vatikanska telefonska centrala se nalazila u centru za komunikacije iza vatikanske pošte. Bila je to relativno mala prostorija sa centralom "korelko 141" sa osam linija. Centar je primao preko 2.000 poziva na dan i većina se smesta usmeravala na automatizovani sistem za informacije.

Večeras je jedini operater na dužnosti sedeo i mirno ispijao solju čaja sa kofeinom. Bio je ponosan stoje spadao u šaćicu zaposlenih kojima je večeras bio dozvoljen pristup u Vatikan. Naravno da je čast bila malčice umanjena prisustvom pripadnika švajcarske garde koji je dežurao pred vratima. *Pratnja do toaleta*, pomislio je operater. *Ah, poniženja koja trpimo u ime svete konklave.*

Na sreću, pozivi su večeras retki. Ili možda to i nije tolika *sreća*, razmišljao je. Svetsko zanimanje za događaje u Vatikanu je poslednjih nekoliko godina blcdelo. Broj novinarskih poziva se smanjio, pa čak ni luđaci više

DenBraun

večerašnji do-

S

Vrata centra za bezbednost švajcarske garde su se uz šištanje otvorila. Vojnici su se razmakli i komandant Oliveti je uleteo u sobu poput projektila. Skrećući za ugao prema svojoj kancelariji, Oliveti se uverio u ono što mu je stražar upravo rekao preko voki-tokija; Vitorija je stajala kraj njegovog stola i pričala njegovim ličnim telefonom.

Che coglioni che ha questa! Pomislio je. *Ova baš ima muda!*

Bled u licu, prišao je vratima i zabio ključ u bravu. Otvorio je i povikao: "Šta to radite."

Vitorija ga je ignorisala. "Da", rekla je u slušalicu. "I ja moram da vas upoznam..."

Oliveti iščupa slušalicu iz njene ruke i podiže je do uva. "Ko je dođavolato!"

Samo za trenutak, Olivetijeva kruta spoljašnjost je popustila. "Da, komorniče..." rekao je. "Tačno, sinjore... ali pitanja bezbednosti zahtevaju... naravno da ne... držim je ovde zbog... naravno, ali..." Slušao je. "Da, gospodine", konačno je rekao. "Dovešću ih odmah gore."

T) alata apostola je konglomerat zgrada koji se nalazi u blizini Sikstinske kapele u severoistočnom delu Vatikana. Sa direktnim pogledom na Trg sv. Petra, u palati su i papine odaje i papina kancelarija.

Vitorija i Lengdon su u tišini pratili komandanta Olivetija dok ih je vodio niz dugački hodnik u rokoko stilu, a vratni mišići su mu pulsirali u besu. Pošto su se stepenicama popeli tri sprata, ušli su u širok, slabo osvetljen hodnik.

Lengdon je sa nevericom posmatrao umetnička dela duž zidova - savršeno očuvane biste, tapiserije, frizovi - dela vredna stotine hiljada dolara. Na dve trećine puta niz hodnik prošli su pored fontane od alabastera. Oliveti skrenu levo u prolaz i priđe jednim od najvećih vrata koje je Lengdon ikad video.

"*Ufficio di Papa*", objavi komandant, mršteći se na Vitoriju, prepun gorčine. Vitorija nije ni trepnula. Ispružila je ruku pored Olivetija i glasno pokućala na vrata.

Papina kancelarija, mislio je Lengdon, imajući poteškoće sa razumevanjem činjenice da se nalazio ispred jedne od najsvetijih soba u svim svetskim religijama.

"*AvantU*" povika neko iznutra.

Kada su se vrata otvorila, Lengdon je morao da prekrije oči. Sunčeva svetlost ga je zaslepila. Polako je počeo da razabire prizor pred sobom. Papina kancelarija je više ličila na plesnu dvoranu nego na kancelariju. Pod od crvenog mermera se prostirao u svim pravcima prema zidovima ukrašenim živopisnim freskama. Iznad njihovih glava je visio kolosalni luster, iza kojeg je red lučnih prozora pružao zapanjujući pogled na suncem obasjan Trg sv. Petra.

Moj bože, prolazilo je Lengdonu kroz glavu. Ovo je soba sa pogledom.

Na drugom kraju dvorane, za izrezbarenim stolom je sedeo čovek zanet u pisanje. "*Avanti*", ponovo je viknuo, spuštajući penkalo i pokazujući im da priđu.

Oliveti ih je poveo vojničkim korakom. "*Signore*", reče, izvinjavajući se. "*No ho potuto...*"

Čovek ga prekinu. Ustao je i osmotrio posetioce.

Komornik nije ni najmanje ličio na krhkog, blaženog starca kakve je Lengdon obično zamišljao u vezi sa Vatikanom. Nije nosio brojanice ni lančice. Nije bio ogrnut teškom odorom. Umesto toga bio je obučen u jednostavnu crnu mantiju koja kao da je pojačavala čvrstinu njegove krupne figure. Izgledao je kao da je u kasnim tridesetim, tek dete po merilima Vatikana. Imao je iznenađujuće privlačno lice, gustu, kovrdžavu smeđu kosu i blistave zelene oči koje su sijale kao da su na neki način osvetljene tajnama vasiona. Kako im se približavao, Lengdon je u njima primetio neizmernu iscrpljenost - poput duše koja je proživela najtežih petnaest dana svog života.

"Ja sam Karlo Ventreska", rekao je, na savršenom engleskom. "Komornik pokojnog pape." Glas mu je zvučao ljubazno i nepretenciozno, sa jedva приметnim tragom italijanskog izgovora.

"Vitorija Vetra", reče, prilazeći mu i pružajući ruku. "Hvala vam što ste nas primili."

Oliveti se trže kada komornik stisnu Vitorijinu ruku.

"Ovo je Robert Lengdon, istoričar religije sa harvardskog univerziteta."

"*Padre*", reče Lengdon, svojim najboljim italijanskim akcentom. Pognuo je glavu i ispružio ruku.

"Ne, ne", insistirao je komornik, uspravljajući Lengdona. "Kancelarija Njegove svetosti ne čini i mene svetim. Ja sam samo sveštenik - komornik koji obavlja svoju dužnost u teškom trenutku."

Lengdon se uspravi.

"Molim vas", reče komornik, "svi sedite." Razmestio je stolice oko stola.

Lengdon i Vitorija su seli. Oliveti je očigledno radije želeo da stoji.

I komornik najzad sede, isprepleta prste, uzdahnu i osmotri svoje goste.

"Sinjim-", reče Oliveti. "Ženina odeća je moja krivica. Ja..."

"Nji'in i>laa *nije* ono Sto me brine", odgovori komornik, zvučeći previše

' '<i:ivm silnicama. "Kadu me vaticanski telefonski opc-

Anđeli i demoni

rater nazove pola sata pre početka konklave i kaže mi da me neka žena zove iz vaše kancelarije da me upozori na neku vrstu velike bezbednosne pretnje o kojoj nisam obavešten, to me zabrinjava."

Oliveti je stajao ukrućeno, ispravljenih leđa, poput vojnika podvrgnutog strogoj inspekciji.

Lengdon je bio očaran komomikovom pojavom, lako mlad i umoran, sveštenik je ličio na nekakvog mitskog heroja - zračio je harizmom i autoritetom.

"Sinjore", reče Oliveti, izvinjavajućim ali neumoljivim tonom. "Ne bi trebalo da se zamarate problemima bezbednosti. Vi imate druge obaveze."

"Dobro sam svestan svojih obaveza. Takođe sam svestan da sam, kao *direttore intermediario*, odgovoran za bezbednost i dobrobit svih prisutnih na ovoj konklavi. Sta se ovde dešava?"

"Situacija je pod kontrolom."

"Očigledno nije."

"Oče", prekinu ih Lengdon, vadeći zgužvani faks i pružajući ga komorniku, "molim vas."

Komandant Oliveti istupi, pokušavajući da se umeša. "Oče, molim vas, nemojte se zamarati stvarima..."

Komornik je uzeo faks, ignorišući na trenutak Olivetija. Pogledao je fotografiju ubijenog Leonarda Vetre i zaprepašćeno uvukao dah. "Staje ovo?"

"To je moj otac", reče Vitorija drhtavim glasom. "On je bio sveštenik i čovek od nauke. Sinoć je ubijen."

Komornikovo lice se istog trenutka smekšalo. Pogledao ju je. "Moje drago dete. Veoma mi je žao." Prekrstio se i ponovo pogledao faks, a u očima mu se ogledala užasnutost. "Ko bi... i ova opekotina na njegovim..." Komornik zastade, zagledavši se u sliku.

"Piše *iluminati*", reče Lengdon. "Bez sumnje ste upoznati sa tim imenom."

Na komomikovom lice se pojavi izraz začuđenosti. "Da, čuo sam, ali..."

"Illuminati su ubili Leonarda Vetru da bi ukrali novu tehnologiju na kojoj je on..."

"Sinjore", ubaci se Oliveti. "Ovo je apsurdno. Illuminati? Ovo je očigledno nekakva dobro isplanirana prevara."

Činilo se da komornik razmišlja o Olivetijevim recima. Onda se okrenu prema Lengdonu i osmotri ga toliko detaljno da je Lengdon osetio kako mu vazduh nestaje iz pluća. "G. Lengdon, ja sam proveo čitav život u katoličkoj crkvi. Upoznat sam sa istorijom iluminata... i sa legendom o žigovima. A ipak moram da vas upozorim da sam čovek današnjice. Hrišćanstvo ima dovoljno stvarnih neprijatelja i bez vaskrsavanja duhova."

"Simbol je autentičan", reče Lengdon kao da se pravda. Pružio je ruku i likrenuo faks koji je ležao pred komornikom.

' Komornik ućuta kada je primetio simetriju.

"Čak ni moderni kompjuteri", dodao je Lengdon, "nisu u stanju da stvo-
re simetričan ambigram od ove reci."

Komornik je prekrstio ruke i dugo nije progovorio. "Illuminati su nestali",
konačno reče. "Pre dosta vremena. To je istorijska činjenica."

Lengdon klimnu glavom. "Do juče bih se složio sa vama." »'

"Juče?"

"Pre današnjih događaja. Verujem da su se iluminati ponovo pojavili da
ispune drevnu zakletvu."

"Oprostite mi. Moje znanje istorije je pomalo zarđalo. Koja je to drevna
zakletva?"

Lengdon duboko udahnu. "Uništenje Vatikana."

"*Uništenje Vatikana?*" Komornik je više delovao zbunjeno nego uplaše-
no. "Ali to je nemoguće."

Vitorija odmahnu glavom. "Bojim se da imamo još loših vesti."

40

^ Te li to *istina?*" komornik je želeo da zna, zapanjeno se okrenuvši prema
,| Olivetiju.

"Sinjore", uveravao gaje Oliveti, "priznajem da se ovde nalazi nekakav
uređaj. Vidljiv je najednom od naših sistema za obezbeđenje, ali što se tiče
tvrdnji g-đice Vetre o snazi ove materije, nikako ne mogu..."

"Samo trenutak", reče komornik. "Vi možete da *vidite* tu stvar?"

"Da, sinjore. Na bežičnoj kameri #86."

"Zašto je onda ne pronađete?" U komornikovom glasu se sada nazirao
bes.

"To je veoma teško, sinjore." Oliveti je stajao mirno dok je objašnjavao
situaciju.

Komornik je slušao i Vitorija je mogla da oseti njegovu rastuću zabrinu-
tost. "Da li ste sigurni da je unutar Vatikana?" upita komornik. "Možda je
neko izneo kameru pa signal stiže spolja."

"Nemoguće", reče Oliveti. "Naši spoljni zidovi su elektronski obezbeđe-
ni da bismo zaštitili interne kanale komunikacije. Signal može *jedino* da do-
lazi iznutra inače ga ne bismo primali."

"A ja pretpostavljam", reče komornik, "da svim raspoloživim snagama
tragate za ovom nestalom kamerom?"

Oliveti odmahnu glavom. "Ne, sinjore. Bilo bi nam potrebno na stotine
radnih sati da pronađemo tu kameru. U ovom trenutku postoje druga pitanja

bezbednosti i, uz dužno poštovanje g-đici Vetri, kapljica o kojoj priča je veoma mala. Nemoguće daje toliko eksplozivna kao što ona tvrdi."

Vitoriji ponestade strpljenja. "Ta kapljica je dovoljna da sravni sa zemljom ceo Vatikan! Da li ste vi čuli išta od onoga što sam rekla?"

"Gospođice", reče Oliveti glasom nalik čeliku, "moje iskustvo sa eksplozivima je obimno."

"Vaše iskustvo je zastarelo", uzvratila je, podjednako neumoljivo. "Uprkos mojoj odeći, za koju shvatam da vam predstavlja problem, ja sam jedan od glavnih fizičara u najnaprednijem istraživačkom postrojenju za subatomske fiziku na svetu. Lično sam osmislila zamku za antimateriju koja sprečava uzorak da ovog trena eksplodira. I upozoravam vas da, ukoliko ne pronađete taj kanister u narednih šest časova, vaši vojnici neće imati ništa da čuvaju u sledećem veku sem velike rupe u zemlji."

Oliveti se okrenu prema komorniku, a u insektolikim očima mu sevaše bes. "Sinjore, ne dozvolite da se ovo nastavi. Vaše vreme troše lakrdijaši. Iluminati? Kapljica koja će nas sve uništiti?"

"Basta", zahtevao je komornik. Izgovorio je tu reč tiho, a ipak se činilo da je odjeknula odajom. Onda je nastupila tišina. Nastavio je šapatom. "Opasno ili ne, iluminati ili ne, šta god da je ta stvar, sigurno joj nije mesto u Vatikanu... pogotovo na veće konklave. Želim da je pronađete i uklonite. Odmah organizujte potragu."

Oliveti je bio uporan. "Sinjore, čak i da naredim svim stražarima da pretraže kompleks, bili bi nam potrebni dani da pronađemo kameru. Da ne spominjem da sam, nakon razgovora sa g-đicom Vetrom, zadužio jednog od potčinjenih da konsultuje naše najnaprednije balističke priručnike u vezi sa supstancom po imenu antimaterija. Nismo našli ni pomena o tome. Ništa." *Uobraženi magarac*, pomisli Vitorija. *Balistički priručnik? Jesi li probao sa enciklopedijom? Pod A!*

Oliveti je još uvek govorio. "Sinjore, ako predlažete fizičku pretragu celog Vatikana, moram se usprotiviti."

"Komandante." Komornikov glas je podrhtavao od besa. "Mogu li da vas podsetim da, kada se obraćate meni, obraćate se ovoj kancelariji. Jasno mi je da ne shvatate moj položaj ozbiljno - pa ipak, po zakonu, odluka je na meni. Ako ne grešim, kardinali su bezbedno smešteni u Sikstinskoj kapeli, a vaše obaveze u pogledu bezbednosti su na minimumu dok se konklava ne završi. Ne razumem zašto oklevate da se upustite u potragu za ovim uređajem. Da vas manje poznajem, pomislio bih da namerno dovodite konklavu u opasnost."

Oliveti ga prekorno pogleda. "Kako se usuđujete! Služio sam vašem papi dvanaest godina! A papi pre njega četrnaest godina! Od 1438, švajcarska garda je..."

Voki-toki na Olivetijevom pojasu glasno zagrakta, prekidajući ga. "Comandante?"

Oliveti zgrabi uređaj i pritisnuo dugme. "Sto ocupato! Cosa voi!!"

"Scusi", reče vojnik na drugom kraju veze. "Komunikacije ovde. Mislio sam da biste želeli da znate da smo upravo primili pretnju bombom."

Oliveti nije mogao izgledati manje zainteresovan. "Pa pobrini se za to!

Pokušaj da lociraš poziv i napiši izveštaj."

"Da gospodine, ali osoba koja je zvala..." Gardista zastade. "Ne bih vas inače gnjavio, komandante, ali pomenula je supstancu o kojoj ste se raspitivali. Antimateriju."

Svi u sobi se zbunjeno pogledaše.

"Pomenula je šta?" promuca Oliveti.

"Antimateriju, gospodine. Dok smo pokušavali da lociramo poziv, obavio sam dodatne provere na osnovu onoga što mi je rekao. Informacije o antimateriji su... pa, da budem iskren, prilično uznemirujuće."

"Mislio sam da si rekao da u balističkom priručniku nema ni pomena o tome."

"Našao sam je na mreži."

Alleluia, pomisli Vitorija.

"Izgleda da je ta supstanca izuzetno eksplozivna", reče gardista. "Teško je poverovati, ali ovde stoji da je antimaterija oko sto puta snažnija od nuklearne bojeve glave iste veličine."

Oliveti klonu. Izgledalo je kao rušenje planine. Izraz užasa na komornikovom licu izbrisa Vitorijino osećanje trijumfa.

"Jeste li locirali poziv?" mucao je Oliveti.

"Ništa. Mobilni telefon sa teškom inskripcijom. SAT linije su izukršta- ne, pa je trijangulacija nemoguća. Pretpostavljamo daje negde u Rimu, ali nema načina da ga lociramo."

"Je li postavio zahteve?" reče Oliveti tiho.

"Ne, gospodine. Samo nas je upozorio daje u kompleksu sakrivena anti- materija. Iznenadio se što ja to ne znam. Pitao me je da li sam je već *video*. Vi ste me pitali za antimateriju, pa sam odlučio da se posavetujem s vama."

"Uradio si pravu stvar", reče Oliveti. "Stižem za minut. Odmah me pozovi ako se opet javi."

Za trenutak se iz voki-tokija čula samo tišina. "On je još na vezi, gospo- dine."

Olivetija kao daje udarila struja. "Linija je još otvorena?"

"Da, gospodine. Pokušavamo da ga lociramo već deset minuta, ali signal je neuhvatljiv. Mora daje svestan da mu ne možemo ništa, pošto odbija da prekine vezu dok ne priča sa komornikom."

"Povežite ga", naredi komornik. "Odmah!"

Oliveti se okrenu. "Oče, ne. Obučeni pregovarač švajcarske garde |« bolje pripremljen za ovo."

"Odmah!"

•<: i :

Oliveti je izdao naređenje.

Trenutak kasnije, telefon na stolu komornika Ventreske zazvoni. Komornik lupnu prstom po dugmetu interfona. "Šta vi mislite ko ste, za ime boga?"

41

Glas koji se začuo iz komornikovog interfona bio je metalan i hladan, prožet arogancijom. Svi u sobi su slušali.

Lengdon pokuša da odredi akcenat. *Srednji istok, možda?*

"Ja sam glasnik drevnog bratstva", objavi glas neljudskom kadencom.

"Bratstva kojem ste nanosili nepravdu vekovima. Ja sam glasnik iluminata."

Lengdon oseti kako mu se mišići zatežu i poslednji tragovi sumnje nestaju. Na trenutak ga proze poznata mešavina uzbuđenja, privilegije i smrtnog straha koju je iskusio kada je jutros video ambigram.

"Sta želite?" upita komornik.

"Predstavljam ljude od nauke. Ljude koji, poput vas, tragaju za odgovorima. Odgovorima u vezi sa ljudskom sudbinom, svrhom, njegovim tvorcem."

"Ko god da ste", reče komornik, "ja..."

"*Silenzio*. Bolje bi vam bilo da slušate. Dva milenijuma je vaša crkva svojatala potragu za istinom. Uništili ste svoje protivnike lažima i proročanstvima o propasti. Izmanipulisali ste istinu da služi vašim potrebama, poubijali one čija otkrića nisu podržavala vaše stavove. I sada ste iznenađeni što ste meta prosvetljenih ljudi širom sveta?"

"Posvećeni ljudi ne posežu za učenom da bi ostvarili svoje ciljeve."

"Učena?" Glas se nasmejao. "Ovo nije učena. Nemamo nikakve zahteve.

O uništenju Vatikana nećemo pregovarati. Čekali smo četiri stotine godina na ovaj dan. Vaš grad će biti uništen u ponoć. Ne postoji način da nas sprečite."

Oliveti dojuri do interfona. "Upad u grad je nemoguć! Niste nikako mogli ovde da postavite eksploziv!"

"Govorite sa šlepom posvećenošću švajcarske garde. Možda je čak u pitanju oficir? Siguran sam da ste svesni da su se iluminati vekovima infiltrirali u najelitnije organizacije širom sveta. Da li stvarno verujete daje Vatikan imun na to?"

Isuse, pomisli Lengdon, *oni imaju nekoga unutra*. Nije nikakva tajna daje infiltracija bila zaštitni znak iluminata. Infiltrirali su se među masone, velike

bankarske mreže, svetske vlade. Uostalom, kako Čerčil jednom reče novinari-
rima, da su engleski špijuni prodrli u redove nacista u tolikoj meri u kolikoj su
se iluminati infiltrirali u engleski parlament, rat bi se završio za mesec dana.

"Providan blef, odbrusi Oliveti. "Nemoguće je da se vaš uticaj pruža
toliko."

"Zašto? Zato što švajcarska garda budno pazi? Zato što nadgledaju svaki
kutak vašeg malog sveta? A šta je sa samom švajcarskom gardom? Zar oni
nisu ljudi? Da li stvarno verujete da će rizikovati svoje živote zbog bajke o
čovjeku koji hoda po vodi? Zapitajte se kako bi se inače kanister našao u va-
šem gradu. Ili kako bi četiri od vaših najdragocenijih dobara nestala ovog
popodneva?"

"Naših dobara?" Oliveti se namršti. "Kako to mislite?"

"Jedan, dva, tri, četiri. Niste još primetili da nedostaju?"

"O čemu dođavola govori..." Oliveti naglo začuta, a oči su mu se izbečiše
kao da gaje neko udario u stomak.

"Sviće vam", reče glas. "Da pročitam njihova imena?"

"O čemu se radi?" upita komornik zbunjeno.

Glas se nasmeja. "Vaš službenik vas još nije obavestio? Kakav greh. Ni-
sam iznenađen. Toliki ponos. Koliko ga mora biti sramota da vam saopšti
istinu... da su četiri kardinala koje se zakleo da će štititi izgleda nestala..."

Oliveti prasnu. "Odakle vam ta informacija?"

"Komorniče", glas je likovao, "pitajte komandanta da li su svi kardinali
prisutni u Sikstinskoj kapeli."

Komornik se okrenu ka Olivetiju, a njegove zelene oči su zahtevale obja-
šnjenje.

"Sinjore", Oliveti prošaputa u komornikovo uvo, "tačno je da se četiri
kardinala još nisu pojavila u Sikstinskoj kapeli, ali nema potrebe za uzbunom.
Svaki od njih je prijavljen jutros, tako da znamo da su bezbedni unutar Va-
tikana. I vi ste sami popili čaj sa njima pre nekoliko sati. Samo kasne na
druženje koje prethodi konklavi. Počeli smo potragu, ali siguran sam da su
jednostavno izgubili predstavu o vremenu i još uvek uživaju u šetnji."

"Uživaju u šetnji?" Staloženost nestade iz komornikovog glasa. "Trebalo
je da budu u kapeli pre jedan sati"

Lengdon zapanjeno pogleda Vitoriju. *Nestali kardinali? Znači, to su tra- |*
žili dole?

"Naš inventar", reče glas, "deluje prilično ubedljivo. Tu je kardinal La- |
mase iz Pariza, kardinal Gidera iz Barselone, kardinal Ebner iz Frankfurta...
Oliveti se skupljao sve više sa svakim izgovorenim imenom.

Glas zastade, kao da posebno uživa u poslednjem imenu. "I iz Italije...
kardinal Bađija."

Komornik klonu poput jedara jedrenjaka koji se obreo na moru bez daška
vetra. Mantija mu se zatalasa i on se sruši u stolicu. *"/prcfcriti"*, prošaputa.

"Četiri kandidata... uključujući Bađiju... najverovatnijeg naslednika velikog i pontifeksa... kako je to moguće?"

Lengdon je dovoljno čitao o modernim izborima pape da bi razumeo izraz očajanja na komornikovom licu. Iako je tehnički *bilo koji* kardinal mlađi od osamdeset godina mogao da postane papa, samo nekolicina je ulivala poštovanje potrebno za dobijanje dvotrećinske većine u surovom i predrasudama ispunjenom izbornom procesu. Oni su bili poznati kao *preferiti*. I svi su nestali.

Znoj je kapao sa komornikove obrve. "Šta nameravate da uradite sa njima?"

"Šta mislite da nameravam? Ja sam potomak hašašina."

Lengdon zadrhta. Dobro je znao to ime. Crkva je tokom godina stekla mnoge smrtno neprijatelje - hašašine, templare, vojske koje je Vatikan proganjao ili izdao.

"Pustite kardinale", reče komornik. "Zar vam nije dovoljno što pretite da ćete uništiti božiji grad?"

"Zaboravite na vaša četiri kardinala. Oni su izgubljeni za vas. Ipak, budite sigurni da će njihova smrt ostati upamćena... od strane miliona ljudi. San svakog mučenika. Načiniću od njih zvezde medija. Jednog po jednog. Do ponoći će iluminati držati svačiju pažnju. Zašto bismo menjali svet ako svet ne gleda? Javna pogubljenja šire oko sebe užas koji opija, zar ne? To ste davno dokazali... inkvizicijom, mučenjem vitezova templara, krstaškim pohodima." Zastao je. "I naravno, tu je *la purga*."

Komornik je ćutao.

"Ne sećate se 'la purge'?" upita glas. "Naravno da ne, vi ste dete. Sveštenici su ionako slabi sa istorijom. Možda zato što se stide svoje istorije?"

"*La purga*", čuo je Lengdon sebe kako govori. "Hiljadu šesto šezdeset osme. Crkva je žigosala četiri naučnika, pripadnika iluminata, simbolom krsta. Da bi ih očistili od grehova."

"Ko to govori?" želeo je da zna glas, zvučeći više zaintrigirano nego zabrinuto. "Ko je još tamo?"

Lengdona prođoše trnci. "Moje ime nije važno", reče, trudeći se da mu glas ne zadrhti. Razgovor sa živim iluuuuiiom gaje Jez,uuijeiriisao... kao da priča sa Džordžom Vašingtonom. "Ja sam akademik koji je proučavao istoriju vašeg bratstva."

"Izvršno", odgovori glas. "Drago mi je što još žive ljudi koji pamte zločine koji su nad nama izvršeni."

"Većina nas misli da ste iščezli."

"Bratstvo se potrudilo da takvu zabludu proširi. Šta još znate o 'la purgi'?"

Lengdon je oklevao. *Šta još znam? Daje čitava ova situacija suluda, eto šta znam!* "Nakon žigosanja, naučnici su ubijeni i njihova tela su bačena na

javna mesta po Rimu, kao upozorenje drugim naučnicima da se ne priključuju iluminatima."

"Tako je. Mi ćemo učiniti isto. *Quid pro quo*. Smatrajte to simboličnom osvetom za našu ubijenu braću. Vaša četiri kardinala će umreti, po jedan na svaki sat, počevši od osam sati. Do ponoći će ceo svet posmatrati kao opčinjen."

Lengdon priđe telefonu. "Vi stvarno nameravate da *žigošete* i ubijete ova četiri čoveka?"

"Istorija se ponavlja, zar ne? Naravno, mi ćemo obaviti to mnogo elegantnije i odvažnije od crkve. Oni su ubijali u potaji, bacajući tela kada niko nije gledao. To deluje tako kukavički."

"Šta hoćete da kažete?" upita Lengdon. "Da ćete žigosati i ubiti ove ljude javno?"

"Upravo tako. Mada to zavisi od toga šta smatrate javnim. Primećujem da u crkve više ne ide toliko ljudi."

Lengdon premota poslednju rečenicu. "Ubićete ih u *crkvi*?"

"Kao gest milosrđa. Omogućićemo Bogu da ekspeditivnije otpremi njihove duše u raj. To deluje pošteno. Takođe pretpostavljam da će i štampa uživati u tome."

"Blefirate", reče Oliveti, glasom koji je povratio staloženost. "Ne možete ubiti čoveka u crkvi i očekivati da se izvućete."

"Blefiram? Krećemo se među vašom švajcarskom gardom poput duhova, oteli smo četiri kardinala pred vašim nosevima, postavili smrtonosni eksploziv u srcu vašeg najsvetijeg hrama i vi mislite da je ovo blef? Kada se ubistva dese i žrtve budu otkrivene, mediji će se skupiti poput muva. Do ponoći će ceo svet znati za pohod iluminata."

"A ako postavimo stražu u svakoj crkvi?" reče Oliveti.

Glas se nasmeja. "Bojim se da će plodna priroda vaše religije otežati taj zadatak. Kada ste poslednji put prebrajali? U Rimu ima preko četiri stotine katoličkih crkava. Katedrale, kapele, tabernakli, opatije, manastiri, samostani, parohijske škole..."

Olivetijevo lice je ostalo nepomično.

"Za devedeset minuta počinje", reče glas sa prizvukom konačnosti. "Jedan svakog sata. Matematička progresija smrti. Sada moram da idem."

"Čekaj!" zadržao ga Lengdon. "Pričaj mi o žigovima koje nameravate da upotrebite na ovim ljudima."

Ubica je zvučao kao da se zabavlja. "Pretpostavljam da već znate kakvi će to žigovi biti. Ili ste možda skeptični? Videćete ih ubrzo. Dokaz da su drevne legende istinite."

Lengdon oseti da mu se vrti u glavi. Znao je tačno o čemu čovek govori.

Lengdon se setio žiga na grudima Leonarda Vetre. Priče o iluminatima su

kazivale o ukupno pet žigova. *Preostala su četiri žiga*, pomisli Lengdon, *i četiri nestala kardinala.*

"Zakleo sam se", reče komornik, "da večeras omogućim izbor pape. Zakleo sam se Bogu."

"Komorniče", reče glas, "svetu nije potreban novi papa. Posle ponoći on neće imati odakle da vlada. Katolička crkva je gotova. Vašoj vladavini na zemlji došao je kraj."

;

Tišina je ispunila vazduh.

Na komornikovom licu se videla iskrena tuga. "Vi grešite. Crkva je više od maltera i kamena. Ne možete jednostavno izbrisati dve hiljade godina vere... *bilo koje* vere. Ne možete uništiti veru tako što ćete ukloniti njene zemaljske manifestacije. Katolička crkva će opstati sa ili bez Vatikana."

"Plemenita laž. Ali ipak laž. Obojica znamo istinu. Recite mi, zašto je Vatikan utvrđena citadela?"

"Božji ljudi žive u opasnom svetu", reče komornik.

"Koliko ste vi mladi? Vatikan je tvrđava zato što katolička crkva drži polovinu svoje imovine *unutar* njegovih zidina - retke slike, skulpture, drago kamenje, neprocenjive knjige... zatim, tu su zlatne poluge i tapije na nepokretnosti u sefovima vatikanske banke. Unutrašnje procene smeštaju neto vrednost Vatikana blizu 48,5 milijardi dolara. Sedite na pravoj riznici. Sutra će sve to biti pepeo. Likvidirana imovina. Bankrotiraćete. Čak ni božiji ljudi ne mogu da rade džabe."

Tačnost ove izjave se ogledala u Olivetijevom i komornikovom ošamućenom izrazu lica. Lengdon nije mogao da se odluči staje neverovatnije, da katolička crkva ima toliku količinu novca, ili da su iluminati nekako saznali za to.

Komornik teško uzdahnu. "Vera, a ne novac, temelj je ove crkve."

"Još laži", reče glas. "Prošle godine ste potrošili 183 miliona dolara na pomoć vašim uzdrmanim dijecezama širom sveta. Poseta crkvama je manja nego ikada - opala je za četrdeset šest posto u poslednjoj deceniji. Donacije su upola manje nego pre samo sedam godina. Sve manje i manje ljudi pristupa crkvi. Iako to ne želite da priznate, vaša crkva umire. Posmatrajte ovo kao šansu da odete uz prasak."

Olivetij je prišao bliže. Sadaje delovao manje ratoborno, kao daje osetio realnost sa kojom je suočen. Izgledao je kao čovek koji traži izlaz. Bilo kakav izlaz. "A šta ako se neke od tih zlatnih poluga upotrebe za finansiranje *vaše* stvari?"

"Ne vređajte nas obojicu."

■ "Mi imamo novca."

M "Kao i mi. Više nego što možete da zamislite."

j Lengdon pomisli na navodna blaga iluminata, drevno blago bavarskih zidara, Rolšilde, Bilderbergere, legendarni dijamant iluminata.

"*/ preferiti*", reče komornik, menjajući temu. Glas mu je preklinjao. "Poštedite ih. Oni su stari. Oni..."

"Oni su devičanske žrtve", glas se nasmeja. "Recite, da li mislite da su stvarno device? Hoće li mala jagnjad kmečati kada budu umirala? *Sacrifici vergini nell' altare di scienza.*"

Komornik je dugo ćutao. "Oni su ljudi od vere", konačno reče. "Oni se ne boje smrti."

Glas se podrugljivo nasmeja. "Leonardo Vetra je bio čovek od vere, a ipak sam prošle noći video strah u njegovim očima. Strah koji sam ja uklonio."

Vitorija, koja je ćutala, iznenada skoči, tela napetog mržnjom. "*Asino!* To je bio moj otac!"

Iz zvučnika odjeknu kikut. "Tvoj otac? Staje ovo? Vetra je imao ćerku? Treba da znaš daje tvoj otac na kraju cmizdrilo poput deteta. Stvarno bedno. Patetičan čovek."

Vitorija ustuknu kao da su je reci odgurnule unazad. Lengdon krenu daje pridrži, ali ona brzo povratila ravnotežu i zagleda se tamnim očima u telefon. "Kunem se svojim životom, pre nego što se ova noć završi, naći ću te." Sekla je recima kao laserom. "A kada te nađem..."

Glas se grubo nasmeja. "Žena jakog duha. Uzbudjen sam. Pre nego što se ova noć završi, možda ja potražim *tebe*. A kada te pronađem..."

Reci su lebdele poput noža. Onda je prekinuo vezu.

M

Kardinal Mortati se sada znojio u svojoj crnoj mantiji. Ne samo što je Sikstinska kapela počela da podseća na saunu, nego je konklava trebalo da počne za dvadeset minuta, a još ni traga od četiri nestala kardinala. Prvo-bitno zbunjeno došaptavanje među ostalim kardinalima se pretvorilo u otvorenu nervozu.

Mortati nije mogao da zamisli gde bi četiri odsutna čoveka mogla da budu. *Možda sa komornikom?* Znao je daje komornik držao tradicionalnu privatnu čajanku za četiri kandidata ranije tog popodneva, ali to je bilo pre nekoliko sati. *Da li im je pozlilo? Možda zbog nečega što su pojeli?* Mortati je sumnjao u to. Čak i na smrti, *preferiti* bi bili ovde. Dešavalo se to samo jednom u životu, a često i *nikad*, kada kardinal ima priliku da bude izabran za vrhovnog pontifeksa, i po vaticanskom zakonu kardinal je morao da bude u Sikstinskoj kapeli tokom glasanja. Inače ne može biti izabran.

Iako je bilo četiri kandidata, malo se kardinala dvoumilo ko će biti sledeći papa. Poslednjih petnaest dana su prošli u lavini faksova i telefonskih

poziva u kojima se raspravljalo o potencijalnim kandidatima. Kao što je i bio običaj, četvorica su odabrana kao *preferiti*, a svaki od njih je ispunjavao prećutne uslove za papu:

Odlično poznavanje italijanskog, španskog i engleskog.

Bez tajni u prošlosti.

Između šezdeset pet i osamdeset godina starosti.

Kao i obično, jedan od kandidata se izdigao iznad ostalih kao čovek koga je kolegijura podržavao. Večeras je taj čovek bio kardinal Aldo Bađija iz Milana. Bađijina besprekorna prošlost, zajedno sa nenadmašnim poznavanjem jezika i sposobnošću da prenosi suštinu duhovnosti od njega je načinila očiglednog favorita.

Pa gdeje onda kog đavola? pitao se Mortati.

Mortati je bio posebno nervozan, zato što je briga oko nadgledanja konklave pala na njegova pleća. Pre nedelju dana, kolegijum kardinala je jednoglasno izabrao Mortatija za zvanje *Velikog izbornika* — internog koordinatora konklave. Iako je komornik stajao na čelu crkve, on je bio samo sveštenik, neupoznat sa kompleksnim izbornim procesom, pa je izabran jedan kardinal da nadgleda ceremoniju unutar Sikstinske kapele.

Kardinali su se često šalili daje postavljanje za Velikog izbornika najsurovija čast u hrišćanskom svetu. Postavljanje na ovaj položaj vas je činilo *nepodobnim* za kandidata na izborima i takođe je od vas iziskivalo da provedete mnoge dane pre konklave nad stranicama *Universi Dominici Gregis*, proučavajući detalje prastarih rituala konklave da biste bili sigurni daje izbor pravilno obavljen.

Ipak, Mortati se nije bunio. Znao je daje on predstavljao logičan izbor. Ne samo stoje bio najstariji kardinal, već je takođe bio i prisan prijatelj pokojnog pape, stoje podizalo njegov ugled. Iako je Mortati tehnički još uvek ispunjavao starosne uslove za izbore, bio je prestar za ozbiljnog kandidata. Sa sedamdeset osam godina, prešao je simbolični prag iza koga se kolegijum više nije pouzdao da će zdravlje pojedinca istrpeti rigorozne obaveze papstva. Papa je obično imao četrnaestočasovni radni dan, sedam dana u nedelji i umirao bi od iscrpljenosti u proseku za 6,3 godine. Interna šala je bila daje pnhvatanje papstva za kardinale predstavljalo "najbrži put u raj."

Mnogi su verovali daje Mortati mogao postati papa u mladim danima da nije bio toliko slobodouman. Kada su u pitanju kriterijumi za papsko zvanje, postojalo je Sveto trojstvo - Konzervativan. Konzervativan. Konzervativan. Mortati je oduvek smatrao prijatno-ironičnom činjenicu da se pokojni papa, Bog da mu dušu prosti, pokazao kao iznenađujuće liberalan jednom kada je došao na taj položaj. Možda osetivši da se moderni svet udaljava od crkve, papa se otvarao, ublažavajući stavove crkve u pogledu nauke, čak i podržavajući određena naučna istraživanja. Nažalost, to je predstavljalo političko samoubistvo. Konzervativni katolici su proglasili papu "senilnim", dok

su ga naučni čistunci optužili kako pokušava da proširi uticaj crkve tamo joj nije mesto.

"Pa gde su oni?"

Mortati se okrenu.

Jedan od kardinala gaje nervozno lupkao po ramenu. "Znaš gde su, zar ne?"

Mortati pokušava da ne deluje previše zabrinuto. "Možda su još uvek sa komornikom."

"U ovo doba? To bi bilo veoma neuobičajeno." Kardinal se nepoverljivo namršti. "Možda je komornik izgubio predstavu o vremenu?"

Mortati je iskreno sumnjao u to, ali nije rekao ništa. Bio je potpuno svestan da većina kardinala nije mnogo marila za komornika, misleći daje previše mlad da bi bio toliko blizak sa papom. Mortati je verovao da veći deo netrpeljivosti kardinala potiče od ljubomore, dok u tajnosti aplaudira papinom izboru komornika. Kada bi pogledao u komornikove oči, Mortati je u njima video samo ubeđenost i, za razliku od mnogih kardinala, komornik je stavljao crkvu i veru ispred političkih smicalica. On je stvarno bio božiji čovek.

Tokom njegove službe, komornikova nepokolebljiva posvećenost je postala legendarna. Mnogi su to pripisivali čudesnom događaju iz njegovog detinjstva... događaju koji bi ostavio trajan utisak u srcu svakog čoveka. *Čudesnost i božanstvenom toga*, mislio je Mortati, žaleći što i u njegovom detinjstvu nije postojao događaj koji bi stvorio takvu postojanu veru.

Na nesreću po crkvu, znao je Mortati, komornik nikada neće imati priliku da postane papa. Sticanje papstva je zahtevalo određenu količinu političke ambicije, nečega stoje mladom komorniku očigledno nedostajalo; odbijao je papine ponude viših sveštenih položaja, govoreći da više voli da služi crkvi kao običan čovek.

"Šta sad?" kardinal potapša Mortatija, čekajući odgovor.

Mortati podiže pogled. "Molim?"

"Oni kasne! Šta da radimo!"

"Šta *možemo* da radimo?" uzvratu Mortati. "Čekaćemo. I imaćemo vere."

Delujući potpuno nezadovoljan Mortatijevim odgovorom, kardinal se povukao nazad u senku.

Mortati je stajao na trenutak, trljajući slepoočnice i pokušavajući da razbistri um. *Stvarno, šta da radimo?* Podigao je pogled preko oltara do Mikelandelove renovirane freske, *Strašni sud*. Slika mu nije pomogla da ublaži nervozu. Bio je to zastrašujuć, petnaest metara visok prikaz Isusa Hrista koji je delio čovečanstvo na pravednike i grešnike, osuđujući grešnike na pakao. Bilo je tu odranog mesa, gorućih tela, čak ijedan od Mikelandelovih protivnika koji je scdeo u paklu sa magarećim ušima. Gi de Mopasan je jednom

napisao da slika izgleda kao nešto što bi priglupi nosač uglja naslikao na karnevalskoj šatri za rvanje.

Kardinal Mortati se morao složiti.

Lengdon je nepomično stajao kraj papinog neprobojnog prozora i posmatrao zbrku vozila televizijskih ekipa na Trgu sv. Petra. Jezivi telefonski razgovor gaje ostavio ošamućenog... nekako rastegnutog. Nimalo nalik sebi. Iluminati su se, poput zmije iz zaboravljenih dubina istorije, izdigli i obmotali oko drevnog neprijatelja. Bez zahteva. Bez pregovora. Samo osveta. Demonski jednostavno. Stezanje. Osveta smišljena 400 godina. Izgleda da je, nakon vekova proganjanja, nauka uzvraćala udarac.

Komornik je stajao za svojim stolom, bezizražajno zureći u telefon. Oliveti je prvi prekinuo tišinu. "Karlo", reče, obraćajući se komorniku po imenu, zvučeći više kao umorni prijatelj nego kao vojnik. "Pre dvadeset šest godina sam se zakleo da ću štititi ovu kancelariju. Izgleda da sam večeras obeščašćen."

Komornik odmahnu glavom. "Ti i ja služimo Bogu na različit način, ali ta služba je uvek časna."

"Ovi događaji... ne mogu da zamislim kako... ova situacija..." Oliveti je ostao bez reci.

"Znaš da možemo da uradimo samo jednu stvar. Ja sam odgovoran za bezbednost kolegijuma kardinala."

"Bojim se da je to moja odgovornost, sinjore."

"Onda će tvoji ljudi nadgledati trenutnu evakuaciju."

"Sinjore?"

"Posle možemo razmotriti druge opcije - potragu za ovim uređajem i za nestalim kardinalima i njihovim tamničarima. Ali kardinali moraju prvo biti smešteni na bezbedno mesto. Svetost ljudskog života je najvažnija. Ti ljudi su temelj ove crkve."

"Predlažete da odmah otkažemo konklavu?"

"Imam li izbora?"

"Staje sa vašom dužnošću da izaberete novog papu?"

Mladi komornik uzdahnu i okrenu se prema prozoru, a oči su mu lutale po gradu koji se prostirao pred njim. "Njegova svetost mi je jednom rekao tla je papa čovek rastrzan između dva sveta... stvarnog i božanskog. Upozorio me je da nijedna crkva koja ignoriše stvarnost neće doživeti da uživa u božanskom." Glas mu je zvučao veoma mudro za njegove godine. "Večeras

smo suočeni sa stvarnim svetom. Bili bismo lakomisleni da ga ignorišerao. Ponos i presedan ne mogu zaseniti razum."

Oliveti klimnu glavom, impresioniran. "Potcenio sam vas, sinjore."

Činilo se da ga komornik nije čuo. Pogled mu je bio prikovan za prozor.

"Biću otvoren, sinjore. Stvarni svet je *moj* svet. Svaki dan sam okružen njegovom ružnoćom da bi drugi mogli neometano da tragaju za nečim boljim. Dozvolite mi da vas posavetujem u vezi sa ovom situacijom. Za to sam obučavan. Vaši instinkti, iako dragoceni... mogu izazvati katastrofu."

Komornik se okrenu.

„?

Oliveti je uzdahnuo. "Evakuacija kolegijuma kardinala iz Sikstinske kapele je najgora stvar koju biste u ovom trenutku mogli da uradite."

Komornik nije bio besan, samo zbunjen. "Sta vi predlažete?"

"Nemojte ništa da im kažete. Zapečatite konklavu. Time ćemo kupiti vreme da isprobamo druge opcije."

Komornik je izgledao zabrinuto. "Predlažete da zaključam čitav kolegijum kardinala kraj tempirane bombe?"

"Da, sinjore. Za sada. Kasnije, ako bude potrebe, možemo organizovati evakuaciju."

Komornik odmahnu glavom. "Odlaganje ceremonije *pre* nego što počne je dovoljan razlog za istragu, ali kada se vrata zapečate, ništa ne srne daje ometa. Procedura konklave obavezuje..."

"*Stvarni* svet, sinjore. Vi ste u njemu večeras. Slušajte pažljivo." Oliveti je sada govorio sa efikasnom vatrenošću oficira na bojnopolju. "Izvesti sto šezdeset pet kardinala usred Rima, nespremne i nezaštićene, bilo bi neodgovorno. To bi izazvalo pometnju i paniku među veoma starim ljudima a, da budem iskren, jedan fatalni napad ovog meseca je dovoljan."

Jedan fatalni napad. Komandantove reci su podsetile Lengdona na naslove koje je komentarisao tokom večere sa nekolicinom svojih studenata: PAPU UDARILA KAP. SMRT U SNU.

"Pored toga", reče Oliveti, "Sikstinska kapela je tvrđava. Iako to ne širi-mo okolo, struktura je ojačana i izdržala bi sve osim udara rakete. Ovog popodneva, tokom priprema, pretražili smo svaki centimetar kapele u potrazi za mikrofonima i drugom opremom za prisluškivanje. Kapela je čista, bezbedna luka i ja sam siguran da se antimaterija ne nalazi unutra. Ti ljudi ne mogu trenutno biti na bezbednijem mestu. Ako bude potrebno, uvek možemo organizovati hitnu evakuaciju."

Lengdon je bio impresioniran. Olivetijeva hladna, neumitna logika gaje podsetila na Kolera.

"Komandante", reče Vitorija sa napetošću u glasu, "postoje i drugi problemi. Niko još nije stvorio ovoliku količinu antimaterije. Mogu samo da pretpostavljam koliko će biti područje udara. Neki od okolnih delova Rima bi mogli biti u opasnosti. **Ako se kanistri-** nalazi u jednoj **od centralnih zgra-**

da ili pod zemljom, posledice van ovih zidova će verovatno biti minimalne, ali ako se kanister nalazi blizu periferije... na primer, u ovoj zgradi..." Nesi-gurno je bacila pogled kroz prozor na gužvu na Trgu sv. Petra.

"Dobro sam svestan svoje odgovornosti prema spoljnom svetu", odgovori Oliveti, "i to ne čini situaciju mnogo ozbiljnijom. Zaštita ovog svetišta je bila moja jedina dužnost već dve decenije. Nema nameru da dozvolim da to oružje detonira."

Komornik Ventreska podiže pogled. "Mislite da ga možete *pronaći*?"

"Dozvolite mi da razmotrim mogućnosti sa svojim tehničkim ekspertima. Ako isključimo struju u Vatikanu, uklonimo pozadinske šumove i stvorimo dovoljno čistu sredinu, možemo locirati magnetsko polje tog kanistera." Vitorija je izgledala iznenađeno, zatim impresionirano. "Želite da *zamračite* Vatikan?"

"Najverovatnije. Još ne znam da li je to moguće, ali to je jedna od opcija koje želim da ispitam."

"Kardinali će se sigurno pitati šta se desilo", prokomentarisala je Vitorija.

Oliveti odmahnu glavom. "Konklava se održava pod svetlošću sveca.

Kardinali neće ništa primetiti. Pošto konklava bude zapečaćena, povući ću sve ljude osim nekoliko stražara i započeti pretragu. Stotinu ljudi može pretražiti veliku površinu za pet sati."

"*Četiri sata*", ispravi ga Vitorija. "Moram da prenesem kanister nazad u CERN. Detonacija je neizbežna ako se baterije ne napune."

"Nema načina da ih napunite ovde?"

Vitorija odmahnu glavom. "Interfejs je kompleksan. Ponela bih ga da sam mogla."

"Onda *četiri sata*", reče Oliveti, mršteći se. "To je još uvek dovoljno vremena. Panika nam neće koristiti. Sinjore, imate deset minuta. Idite u kapelu i zapečatite konklavu. Dajte mojim ljudima vremena da rade svoj posao. Kako se budemo približavali kritičnom času, donosićemo kritične odluke." Lengdon se zapitao koliko blizu "kritičnom času" će Oliveti dozvoliti da se približe.

Komornik je izgledao zabrinuto. "Ali kolegijum će pitati za kandidate... posebno za Bađiju... želeće da znaju gde su."

"Onda ćete morati nešto da smislite, sinjore. Recite im da ste im na čajanci poslužili nešto što im nije prijalo."

Komornik se razljutio. "Da stanem za oltar Sikstinske kapele i lažem kolegijumu kardinala?"

"Radi njihove bezbednosti. *Una bugia vienale*. Bezazlena laž. Vaš posao je da održite mir." Oliveti krenu prema vratima. "Sada me izvinite, moram da idem."

"Komimdnle", insistirao je komornik, "ne možemo jednostavno da ostavimo nestale kardinale na cedilti."

Olivet i zastade. "Bađija i ostali su trenutno van našeg domašaja. Moramo ' , zaboraviti na njih... za dobrobit svih. Vojska to naziva *trijažom*"

"Hoćete da kažete *napuštanje* ?"

Glas mu je postao tvrđi. "Da postoji *bilo kakav* način, sinjore... bilo kakav izvodljivi način da pronađemo ta četiri kardinala, dao bih život za to. A ipak..." Pokazao je preko sobe prema prozoru kroz koje se video odblesak večernjeg sunca na beskrajnom moru rimskih krovova. "Pretraga grada od pet miliona stanovnika je van moje moći. Neću gubiti dragoceno vreme da umirim svoju savest uzaludnim pokušajem. Žao mi je."

Vitorija iznenada progovori. "Ali ako *uhvatite* ubicu, da li biste mogli da ga naterate da progovori?"

Olivet i se namršti na nju. "Vojnici ne mogu sebi da dopuste da budu sveci, g-đice Vetra. Verujte mi da saosećam sa vašom ličnom težnjom da uhvatite tog čoveka."

"To nije samo lično", rekla je. "*Ubica* zna gde je antimaterija... i nestali kardinali. Ako biste ga nekako pronašli..."

"Da igramo kako oni sviraju?" reče Olivet i. "Verujte mi daje uklanjanje obezbeđenja iz Vatikana da bi se nadgledalo stotine crkava upravo ono što se iluminati *nadaju* da ćemo uraditi... gubljenje dragocenog vremena i ljudstva umesto da tragamo... ili još gore, da ostavimo vaticansku banku potpuno nezaštićenu. Da ne pominjem ostale kardinala."

Tvrđnja je imala smisla.

"Šta je sa rimskom policijom?" upita komornik. "Mogli bismo da obavestimo gradsku policiju o krizi. Da zatražimo njihovu pomoć u pronalaženju otmičara kardinala."

"Još jedna greška", reče Olivet i. "Znate šta rimski *Carbonieri* misle o nama. Biće to malodušni pokušaj nekolicine ljudi, a zauzvrat će prodati svetским medijima vest o našoj krizi. Upravo ono što naši neprijatelji žele. I ovako ćemo morati da se veoma brzo suočimo sa novinarima."

Načiniću od vaših kardinala zvezde medija, pomisli Lengdon, prisećajući se ubičinih reci. *Telo prvog kardinala će se pojaviti u osam sati. Zatim po jedan svakog sata. Medijima će se to svideti.*

Komornik je ponovo govorio, sa prizvukom besa u glasu. "Komandante, ne možemo jednostavno da ne uradimo *ništa* u vezi sa nestalim kardinalima!"

Olivet i ga pogleda pravo u oči. "Molitva svetog Franje, sinjore. Da li je se sećate?"

Mladi sveštenik je izgovorio jednu rečenicu sa bolom u glasu. "Bože, daj mi snage da prihvatim stvari koje ne mogu da promenim."

"Verujte mi", reče Olivet i. "*Ovo* je jedna od tih stvari." Onda je otišao.

fi lavna kancelarija britanske televizijske korporacije (BBC) se nalazila u V Londonu, odmah južno od Pikadilija. Linija na telefonskoj centrali je zazvonila i mlađa urednica se javila.

"BBC", rekla je, gaseći "danhil" cigaretu.

Glas na vezi je bio hrapav, sa srednjoistočnim akcentom. "Imam senzacionalnu priču za koju bi vaša stanica mogla biti zainteresovana."

Urednica izvadi olovku i standardni formular. "U vezi sa?"

"Izborom pape."

Načinila je umornu grimasu. BBC je juče objavio uvodnu priču, sa osrednjim odzivom. Činilo se da javnost nije naročito zainteresovana za Vatikan.

"Koja je tema?"

"Imate li reportera u Rimu koji prati izbore?"

"Mislim da imamo."

"Moram da govorim direktno sa njim."

"Žao mi je, ali ne mogu da vam dam taj broj bez nekakve predstave o..."

"Konklava je u opasnosti. To je sve što vam mogu reći."

Urednica je hvatala beleške. "Vaše ime?"

Moje ime nije važno.

Urednica nije bila iznenađena. "I imate dokaze za svoju tvrdnju?"

"Imam."

V

"Rado ću zabeležiti informaciju, ali naša politika je da ne dajemo brojeve svojih reportera osim ako..."

"Shvatam. Pozvaću drugu stanicu. Hvala vam na vašem vremenu. Do vide..."

"Samo trenutak", rekla je. "Možete li da sačekate?"

Urednica je stavila poziv na čekanje i protegnula vrat. Umetnost filtriranja potencijalnih lažnih poziva nipošto nije bila egzaktna nauka, ali ovaj poziv je upravo prošao dva BBC-jeva neformalna testa autentičnosti telefonskog izvora. Odbio je da se predstavi i žurio je da završi razgovor. Šaljivčine i lovci na slavu su obično kukali i molili.

Na sreću po nju, reporteri žive u većitom strahu od propuštanja velike priče, pa su se retko bunili kada bi propustila ponekog sluđenog psihopatu. Trošenje pet minuta reporterovog vremena je oprostivo. Propuštanje senzacije nije.

Pogledala je u kompjuter zevajući i ukucala reč "Vatikan". Kada je videla ime izveštača na terenu koji je pokrивao papske izbore, nasmejala se za sohe. To je bio novajlija koga je BBC upravo pokupio iz nekog drečavog londonskog tabloida da se brine za BBC-jeve prozaičnije prenose. Uredništvo je očigledno odlučilo da treba da počne od najniže lestvice.

Verovatno se neljudski dosađivao, čekajući ćelu noć da bi snimio svojih deset sekundi uživo. Sigurno će biti zahvalan za prekid monotonije.

Urednica BBC-ja je prepisala broj satelitskog telefona reportera u Vatikanu. Onda je, paleći novu cigaretu, dala reporterov broj anonimnom sago-vorniku.

VTo neće upaliti", reče Vitorija, šetajući se po papinoj kancelariji. Pogledala je komornika. "Ćak iako švajcarska garda ukloni elektrićne smetnje, morali bi da budu praktićno *iznad* kanistera da bi pokupili bilo kakav signal. A i to samo ako se kanisteru može prići... ako nije zaklonjen prepekama. Šta ako je zakopan u metalnoj kutiji? Ili u metalnoj cevi za ventilaciju. Nema šanse da ga lociraju. I šta ako *sejesu* infiltrirali u švajcarsku gardu? Ko može da garantuje da će pretraga biti detaljna?"

Komornik je izgledao iscrpljeno. "Šta predlažete, g-đice Vetra?"

Vitorija je bila usplahirena. *Zar to nije očigledno!* "Predlažem, gospodine, da *odmah* preduzmete druge mere opreza. Ne vredi nam da se uzaludno nadamo da će komandantova potraga biti uspešna. U međuvremenu, pogledajte kroz prozor. Vidite li sve te ljude? One zgrade na drugoj strani trga? One televizijske kombije? Oni su najverovatnije u radijusu udara. Morate da učinite nešto *odmah*."

Komornik bezizražajno klimnu glavom.

Vitorija se osećala frustrirano. Oliveti ih je sve ubedio da imaju dovoljno vremena. Ali Vitorija je znala da će, ako vesti o nevolji u Vatikanu procure, ćitava oblast za nekoliko minuta biti ispunjena posmatraćima. Jednom je to videla ispred zgrade švajcarskog parlamenta. Za vreme krize sa taocima koja i ifl je uključivala i bombu, hiljade su se skupile ispred zgrade da vide kako će se stvar završiti. Uprkos upozorenjima policije da su u opasnosti, gomila se zbijala sve bliže i bliže. Ništa nije privlačilo ljudsko interesovanje kao ljudska tragedija.

"Sinjore", navaljivala je Vitorija, "ćovek koji je ubio mog oćaje negde napolju. Svaka ćelija u mome telu želi da izleti odavde i da ga pronade. Alija sam još uvek u vašoj kancelariji... zato što osećam odgovornost prema vama. Prema vama i prema drugima. Životi su u opasnosti, sinjore. Ćujete li me?" Komornik joj nije odgovorio.

Vitorija je mogla da ćuje lupanje sopstvenog srca. *Zašto švajcarska garda nije mogla da locira prokleti poziv? Iluminatski uhicaje ključ! On zna gde je antimaterija... dođavola, on zna gde su kardinali! Uhvati uhicu i sve je rešćno.*

Vitorija poče da gubi kontrolu, savladavala ju je nemoć koje se blede sećala iz detinjstva, iz godina u sirotištu, frustracija protiv koje nije imala oružja za odbranu. *Imaš oružje*, rekla je sebi, *uvek imaš oružje*. Ali od toga nije bilo koristi. Misli su joj se mešale, gušeci je. Ona je istraživač, obučena da rešava probleme. Ali ovo je problem bez rešenja. *Kakvi podaci su ti potrebni? Šta želiš?* Ponavljala je sebi da duboko diše, ali po prvi put u svom životu nije to mogla. Gušila se.

Lengdona je bolela glava i osećao se kao da hoda po ivici razuma. Posmatrao je Vitoriju i komornika, ali pred očima su mu igrali grozni prizori: eksplozije, navala medija, uključene kamere, četiri žigosana čoveka.

Sejtan... Lucifer... Donosilac svetlosti... Satana...

Odagnao je ove đavolske slike iz uma. *Proračunati terorizam*, podsetio je sebe, hvatajući se za realnost. *Planirani kaos*. Setio se predavanja na Redklifu koje je jednom slušao dok je istraživao pretorijansku simboliku. Nikada više nije posmatrao teroriste na isti način.

"Terorizam", govorio je profesor, "ima univerzalan cilj. Staje 10?"

"Ubijanje nevinih?" usudio se jedan student.

"Nije tačno. Smrt je samo *nusproizvod* terorizma."

"Demonstracija sile?"

"Ne. Ne postoji slabiji metod ubeđivanja."

"Da izazove užas?"

""

"Ukratko rečeno. Cilj terorizma je jednostavno da stvara užas i strah. Strah podriiva veru u sistem. To oslabljuje neprijatelja iznutra... dovodi do nemira među masama. Zapišite ovo. Terorizam *nije* izraz besa. Terorizam je političko oružje. Oduzmite sistemu fasadu nepogrešivosti i oduzećete veru ljudi u njega."

Gubitak vere...

Da li se ovde radilo o tome? Lengdon se zapita kako će hrišćani širom sveta reagovati na to što neko razbacuje kardinale poput zaklanih pasa. Ako vera nije čuvala posvećenog sveštenika od đavolskog zla, kakvu šansu imamo mi ostali? Lengdonu je sada u glavi bubnjalo glasnije... sićušni glasovi koji su nadvlačili konopac.

Vera te ne štiti. Lekovi i vazdušni jastuci... to su stvari koje te štite. Bog te ne može zaštititi. Inteligencija može. Prosvećenje. Položi svoju veru u nešto sa opipljivim rezultatima. Koliko je prošlo od kako je neko poslednji put hodao po vodi? Moderna čuda pripadaju nauci... kompjuteri, vakcine, svemirske stanice... čak i božansko čudo postanja. Nešto iz ničeg... u laboratoriji. Kome treba Bog? Ne! Nauka je Bog.

Dbičin glas je odjekivao u Lengdonovom umu. *Ponoć... matematička progresija smrti... sacrifici vergini nelV altare di scienza.*

Onda su, poput gomile rasterane pucnjem, glasovi odjednom nestali.

Robert Lengdon skoči na noge. Stolica iza njega se prevrnu i tresnu na nermerni pod.

Vitorija i komornik se trgoše.

"Promaklo mi je", prošaputa Lengdon opčinjeno. "Abilo mi je pred očima..."

"Šta ti je promaklo?" zanimalo je Vitoriju.

Lengdon se obrati svešteniku. "Oče, tri godine šaljem molbe ovoj kancelariji za pristup vatikanskom arhivu. Sedam puta sam odbijen."

"G. Lengdon, žao mi je, ali teško daje ovo trenutak za žalbe te vrste."

"Potreban mi je pristup odmah. Četiri nestala kardinala. Možda mogu da otkrijem gde će biti ubijeni."

Vitorija je zurila, sigurna da gaje pogrešno razumela.

Komornik je delovao zabrinuto, kao da mu se čini daje meta okrutne šale,

"Očekujete da poverujem da se ova informacija nalazi u našem *arhivu*?"

"Ne mogu da obećam da ću je pronaći na vreme, ali ako me pustite..."

"G. Lengdon, za četiri minuta moram biti u Sikstinskoj kapeli. Arhiv je na drugom kraju Vatikana."

"Ozbiljan si, zar ne?" prekinula ih je Vitorija, zagledavši se u Lengdonove oči, naslućujući u njima iskrenost.

"Ovo nije trenutak za šalu", reče Lengdon.

"Oče", reče Vitorija, okrećući se ka komorniku, "ako postoji šansa... bilo kakva šansa da otkrijemo gde će se desiti ubistva, mogli bismo da postavimo zasede i..."

"Ali arhiv?" bio je uporan komornik. "Kako bi se u njemu moglo nalaziti rešenje?"

"Objašnjenje bi", reče Lengdon, "oduzelo više vremena nego što vi imate. Ali ako sam u pravu, možemo upotrebiti te informacije da uhvatimo hašašina."

Komornik je izgledao kao da želi da veruje ali da ga nešto u tome sprečava. "U tom arhivu se nalaze najsvetiji hrišćanski spisi. Ni meni nije dopušteno da vidim ta blaga."

"Svestan sam toga."

"Pristup se dobija samo pismenim ukazom kustosa i odbora vatikanskih bibliotekara."

"*Ili*", doda Lengdon, "dozvolom *pape*. To stoji u svakom pismu kojim me vaš kustos odbija."

Komornik klimnu glavom;

"Ne želim da budem neučtiv", navaljivao je Lengdon, "ali ako ne grešim, papsku dozvolu izdaje *ova* kancelarija. Kako se meni čini, večeras je vi vodite. S obzirom na okolnosti..."

Komornik izvuče džepni sat iz mantije i pogleda ga. "G. Lengdon, večeras sam spreman da u bukvalnom smislu dam sopstveni život da spašeni ovu crkvu."

Lengdon u njegovim očima nije video ništa osim istine.

"Taj dokument", reče komornik, "da li iskreno verujete da se nalazi tamo? I da nam može pomoći da pronađemo te četiri crkve?"

"Ne bih podneo bezbroj molbi za pristup da nisam ubeđen u to. Italija je daleko da bih, sa platom profesora, dolazio bez razloga. Dokument koji posedujete je drevni..."

"Molim vas", prekinu ga komornik. "Oprostite mi. Moj um u ovom trenutku ne može da obradi više podataka. Znate li gde se tajni arhiv nalazi?" Lengdon oseti nalet uzbuđenja. "Odmah iza kapije svete Ane."

"Impresivno. Većina istoričara misli da se do njega dolazi kroz tajna vrata iza trona sv. Petra."

"Ne. To bi bio *Archivio della Reverenda di Fabbrica di S. Pietro*.

Uobičajena zabluda."

"Docent bibliotekara prati posetioca u svakom trenutku. Večeras docenti nisu tu. Ono što zahtevate je pristup *carte blanche*. Čak ni kardinali ne ulaze sami."

"Ponašaću se prema vašim dragocenostima sa najvećim poštovanjem i pažnjom. Vaši bibliotekari neće ni znati da sam bio unutra."

Iznad njih, zvona sv. Petra su počela da zvone. Komornik je pogledao svoj džepni sat. "Moram da idem." Oklevao je na trenutak ispunjen napetošću, pa je pogledao Lengdona. "Vojnik švajcarske garde će vas čekati na ulazu u arhiv. Imam poverenja u vas, g. Lengdon. Idite sada."

Lengdon je ostao bez reci.

Mladi sveštenik je sada zračio sablasnom staloženošću. Nagnuvši se napred, stegao je Lengdonovo rame sa iznenađujućom snagom. "Želim vam da nađete ono što tražite. I da to nađete brzo."

Tajni vatikanski arhiv se nalazi na drugom kraju dvorišta Bordžija, odmah uzbrdo od kapije svete Ane. Sadrži preko 20.000 tomova i priča se da se u njemu nalaze blaga poput nestalih dnevnika Leonarda da Vinčija, pa čak i neobjavljena izdanja Biblije.

Lengdon se hitro kretao napuštenom Via dela Fondamenta prema arhivu, jedva u stanju da poveruje da će mu biti dozvoljen pristup. Vitorija je bila kraj njega, održavajući korak bez napora. Miris badema u njenoj kosi se širio na vctru i Lengdon ga je upijao. Osetio je kao mu misli lutaju i ponovo se sabrao.

Vilorija reče: "I loćeš li mi reći **šta** tražimo?"

Deri Braun

"Knjižicu koju je napisao momak po imenu Galileo."

Izgedala je iznenađeno. "Ti baš ne gubiš vreme. Staje u njoj?"

"Trebalo bi da sadrži nešto što se zove *U segno*."

"Znak?"

"Znak, ključ, putokaz... zavisi od prevoda."

"Putokaz za *štal*"

Lengdon ubrza. "Tajnu lokaciju. Galileovi iluminati su morali da se zaštite od Vatikana, pa su osnovali ultratajno sastajalište iluminata ovde u Rimu. Nazvali su ga Crkva prosvetljenja."

"Prilično je hrabro nazvati gnezdo satanista *crkvom*."

Lengdon odmahnu glavom. "Galileovi iluminati nisu uopšte bili satanisti već naučnici koji su težili prosvetljenju. Njihovo sastajalište je jednostavno bilo mesto na kome su mogli da se bezbedno skupljaju i raspravljaju o temama koje je Vatikan zabranjivao. Iako znamo da je tajna jazbina postojala, do danas je niko nije pronašao."

"Zvuči kao da su iluminati znali kako da sačuvaju tajnu."

"Apsolutno. U stvari, oni nikad nisu otkrili lokaciju svog skloništa bilo kome van bratstva. Ova tajanstvenost ih je štitila, ali je u isto vreme predstavljala problem kada je u pitanju regrutovanje novih članova."

"Nisu mogli rasti ako se nisu reklamirali", reče Vitorija, savršeno održavajući korak i nogama i umom.

"Upravo tako. Glas o Galileovom bratstvu je počeo da se širi 1630-tih godina i naučnici iz svih delova sveta su kretali na tajna hodočašća u Rim, nadajući se da će uspeti da se pridruže iluminatima... željni prilike da pogledaju kroz Galileov teleskop i čuju naučnikove ideje. Ipak, na njihovu nesreću, naučnici koji su dolazili u Rim, zbog tajanstvenosti iluminata, nisu znali gde da odu na sastanke, niti sa kim je bezbedno pričati. Iluminati su želeli svezu krv, ali nisu mogli da dovedu u opasnost svoje tajne tako što će obelodaniti svoje boravište."

Vitorija se namrštila. "Zvuči kao *situazione senza soluzione*."

"Upravo tako. Kvaka 22, moglo bi se reći."

"Pa šta su uradili?"

"Bili su naučnici. Proučili su problem i pronašli rešenje. U stvari, briljantno rešenje. Iluminati su stvorili jednu vrstu genijalne *mape* koja je vodila naučnike do njihovog svetilišta."

Vitorija ga je iznenada skeptično pogledala i usporila. "Mapu? Zvuči neoprezno. Ako bi kopija pala u pogrešne ruke..."

"Ne bi mogla", reče Lengdon. "Nisu postojale nikakve kopije. To nije bila mapa koja bi mogla da stane na papir. Bila je ogromna. Neka vrsta utrtog puta kroz grad."

Vitorija još više uspori. "Strelice naslikane na pločniku?"

"Na neki način, da, ali mnogo suptilnije. Mapa se sastojala od niza pažljivo skrivenih simboličnih obeležja na javnim mestima po celom gradu. Jedno obeležje je vodilo do drugog... i trećeg... trag... koji je na kraju vodio do jazbine iluminata."

Vitorija ga pogleda iskosa. "Zvuči kao lov na blago."

Lengdon se zakikota. "To je na neki način i bio. Iluminati su ovaj niz oznaka nazivali 'Stazom prosvetljenja' i svako ko je želeo da se pridruži bratstvu morao je daje prođe do kraja. Kao neku vrstu testa."

"Ali ako je Vatikan želeo da pronađe iluminata", suprotstavila se Vitorija, "zar nisu *i oni* mogli jednostavno da prate oznake?"

"Ne. Staza je bila skrivena. Zagonetka, osmišljena na takav način da su samo određeni ljudi mogli da prate oznake i otkriju gde je skrivena crkva iluminata. Iluminati su to zamislili kao neku vrstu inicijacije, koja je služila ne samo kao mera bezbednosti, već i kao provera koja je osiguravala da će samo najpametniji naučnici stići do njihovih vrata."

"Ne verujem u to. Tokom 1600-tih godina, sveštenstvo su činili neki od najobrazovanijih ljudi na svetu. Ako su ove oznake bile na javnim mestima, sigurno su postojali sledbenici Vatikana koji su mogli da ih rese."

"Naravno", reče Lengdon, "pod uslovom da su *znali* za oznake. Ali nisu. Nikada ih nisu приметili zato što su ih iluminati načinili na takav način da sveštenicima nikada ne bi ni palo na pamet da posumnjaju u njihovu svrhu. Koristili su metod koji je u simbologiji poznat kao *disimulacija*."

"Kamuflaža."

i

Lengdon je bio impresioniran. "Poznat ti je termin."

"*Dissimulazione*", rekla je. "Najbolja prirodna odbrana. Pokušaj da primetiš ribu koja vertikalno lebdi u morskoj travi."

"Upravo tako", reče Lengdon. "Iluminati su koristili isti princip. Stvorili su oznake koje su se uklapale u pozadinu starog Rima. Nisu mogli koristiti ambigrame ili naučne simbole, jer bi to bilo previše upadljivo, pa su pozvali iluminatskog umetnika - istog anonimnog genija koji je osmislio njihov ambigramski simbol '*iluminati*' - i angažovali su ga da napravi četiri skulpture."

"Iluminatske skulpture?"

"Da, skulpture koje su morale da poštuju dva stroga kriterijuma. Kao prvo, morale su da izgledaju kao ostala umetnička dela u Rimu... umetnička dela za koja Vatikan *nikada* ne bi posumnjao da imaju veze sa iluminatima."

"Religiozna umetnost."

Lengdon klimnu glavom, osećajući nalet uzbuđenja i pričajući brže. "A druga smernica je bila da četiri skulpture moraju imati veoma specifičnu temu. Svako delo je moralo predstavljati suptilnu posvetu jednom od četiri elementa nauke."

"Četiri elementa?" reče Vitorija. "Ima ih preko stotinu."

"Ne u 1600-tim", podseti je Lengdon. "Prvi alhemičari su verovali da se čitav univerzum sastoji od samo četiri supstance: Zemlje, Vazduha, Vatre i Vode."

Rani krst, znao je Lengdon, bio je najčešći simbol četiri elementa - četiri kraka koja su predstavljala Zemlju, Vazduh, Vatru i Vodu. Pored toga, kroz istoriju su se javljale bukvalno na *desetine* simboličkih prikaza Zemlje, Vazduha, Vatre i Vode - pitagorejski krug života, kineski *Hong-Fan*, Jungovi osnovi muškarca i žene, kvadranti zodijaka, čak su i muslimani poštovali četiri drevna elementa... iako su u islamu bili poznati kao "kvadrati, oblaci, munje i talasi". Međutim, Lengdona je uvek hvatala jeza od mnogo modernije upotrebe ovih elemenata - četiri masonska mistična stepena Apso-lutne inicijacije: Zemlje, Vazduha, Vatre i Vode.

Vitorija je delovala smeteno. "Znači daje taj iluminatski umetnik stvorio četiri umetnička dela koja su *delovala* religiozno, ali su u stvari bila posvećena Zemlji, Vazduhu, Vatri i Vodi."

"Upravo tako", reče Lengdon, hitro skrećući na Via Sentinel, prema arhivu. "Radovi su se utopili u more religioznih umetnina po celom Rimu. Anonimno darujući dela određenim crkvama, a zatim koristeći svoj politički uticaj, bratstvo je omogućilo postavljanje ove četiri skulpture u pažljivo odabrane rimske crkve. Svako je delo naravno bilo oznaka... koja je suptilno pokazivala na sledeću crkvu... gde se nalazila sledeća oznaka. To je funkcionisalo kao niz tragova prurušenih u religioznu umetnost. Ako bi kandidat za iluminata našao prvu crkvu i oznaku za Zemlju, pratio bi je do Vazduha... i zatim do Vatre... i onda do Vode... i konačno do Crkve prosvetljenja."

Vitorija je delovala sve manje i manje ubeđeno. "A to ima nekakve veze sa hvatanjem iluminatskog ubice?"

Lengdon se nasmeja i odigra svoju kartu. "Oh, da. Iluminati su za ove četiri crkve imali specijalan naziv. *Oltari nauke*."

Vitorija se namršti. "Žao mi je, ali to mi ništa ne zna..." Stala je u pola rečenice. "*Uoltare di scienza?*" uzviknula je. "Iluminatski ubica. On je rekao da će kardinali biti devičanske žrtve na oltaru nauke!"

Lengdon se nasmeši. "Četiri kardinala. Četiri crkve. Četiri oltara nauke."

Bila je zaprepašćena. "Hoćeš da kažeš da su četiri crkve u kojima će kardinali biti žrtvovani *iste* četiri crkve koje obeležavaju Stazu prosvetljenja?"

"Da, verujem daje tako."

"Ali zašto bi nam ubica dao taj trag?"

"Zašto da ne?" odgovori Lengdon. "Veoma malo istoričara zna za ove skulpture. Još manje ih veruje da one postoje. I njihove lokacije su ostale tajna četiri stotine godina. Nema sumnje da iluminati misle da će ostati tajna još pet sati. Pored toga, iluminatima više nije *potrebna* njihova Staza prosvetljenja. Njihova tajna jazbina je verovatno odavno nestala. Oni žive u modernom svetu. Sastaju se u bankarskim salama za sastanke, klubovima,

privatnim terenima za golf. Noćas oni *žele* da obelodane svoje tajne. Ovo je njihov trenutak. Njihovo veliko razotkrivanje."

Lengdon se bojao da će razotkrivanje iluminata imati posebnu simetriju koju još nije pomenuo. *Četiri žiga*. Ubica se zakleo da će svaki kardinal biti žigosan drugim simbolom. *Dokaz da su drevne legende istinite*, rekao je ubica. Legenda o četiri ambigramska žiga je stara koliko i sami iluminati: zemlja, vazduh, vatra, voda - četiri reci oblikovane u savršenoj simetriji. Baš kao i reč *iluminati*. Svaki kardinal će biti žigosan jednim od drevnih elemenata nauke. Glasine koje su tvrdile da su četiri žiga na *engleskom* a ne italijanskom, predstavljale su predmet rasprave među istoričarima. Engleski je delovao kao nasumično odstupanje od njihovog maternjeg jezika... a iluminati nisu ništa radili nasumice.

Lengdon je krenuo stazom od cigala koja je vodila do zgrade arhiva.

Kroz glavu su mu prolazili strašni prizori. Celokupna zavera iluminata je počela da se razotkriva u svojoj strpljivoj veličanstvenosti. Bratstvo se zaklelo da će ostati skriveno dokle god bude moglo, gomilajući dovoljno uticaja i moći da se jednom pokažu bez straha, načine uporište i izbore se za svoje ciljeve na svetlu dana. Iluminati nisu više imali veze sa skrivanjem. Sada su se razmetali svojom moći, potvrđujući zaverenički mit kao činjenicu. Ovo veče će im doneti svetski publicitet.

Vitorija reče: "Naša pratnja stiže." Lengdon podiže pogled i vide vojnika švajcarske garde koji je žurio preko obližnjeg travnjaka do ulaznih vrata. Kada ih je vojnik uočio, stao je u mestu. Zablenuo se u njih, kao da nije siguran da li halucinira. Bez reci se okrenuo i izvadio voki-toki. Očigledno ne verujući u ono što mu je rečeno da uradi, žustro se obratio osobi na drugom kraju veze. Lengdon nije mogao da dešifruje ljutiti lavež kojim mu je odgovoreno, ali poruka je bila jasna. Stražar se pokunjio, odložio voki-toki i okrenuo se prema njima sa izrazom nezadovoljstva na licu.

Nisu progovorili ni reč dok ih je stražar uvodio u zgradu. Prošli su kroz četvoro čeličnih vrata, dva prolaza sa kodiranim ključevima, sišli niz dugačke stepenice i ušli u foaje čija su vrata otvarale dve ploče sa tipkama. Prošavši kroz niz najsavremenijih elektronskih kapija, stigli su do kraja dugačkog hodnika i duplih vrata od debele hrastovine. Stražar se zaustavio, ponovo ih pogledao i, mumlajući sebi u bradu, prišao metalnoj kutiji na zidu. Otključao ju je, posegao unutra i ukucao šifru. Vrata pred njima su zazujala i reza se pomerila.

Stražar se okrenuo i obratio im se po prvi put. "Arhiv se nalazi iza ovih vrata. Naređeno mi je da vas dopratim do tamo i da se vratim po nova naređenja."

"Odlazite?" začudila se Vitorija.

"vSvajcarskoj gardi nije dozvoljen pristup u tajni arhiv. Vi ste ovde samo zato što je moj komandant dobio direktno naređenje od komornika."

"Ali kako ćemo izaći?"

-< ,

"Jednosmerno obezbeđenje. Nećete imati poteškoća." Smatrajući da je razgovor gotov, vojnik se okrenuo na peti i odmarširao niz hodnik.

Vitorija je nešto prokomentarisala, ali Lengdon nije čuo. Njegov umje bio fiksiran na dvokrilna vrata pred njima, pitajući se kakve se tajne kriju iza njih.

Iako je znao da nemaju mnogo vremena, komornik Karlo Ventreska je hodao polako. Bilo mu je potrebno malo samoće da bi sabrao misli, pre nego što započne uvodnu molitvu. Toliko toga se dešavalo. Dok se kretao kroz severno krilo, izazovi prošlih petnaest dana su ga teško pritiskali.

Doslovce je pratio svoje svete dužnosti.

Kao što je vatikanska tradicija nalagala, nakon papine smrti, komornik tu činjenicu lično potvrđuje, polažući prste na papinu karotidnu arteriju, oslušujući disanje i zazivajući papino ime tri puta. Po zakonu nije bilo autopsije. Zatim bi zapečatio papinu spavaću sobu, uništio papin ribarski pečatni prsten¹⁰, bacio olovo od kojeg su se pravili pečati i ugovorio sahranu. Pošto bi to uradio, počeo bi pripreme za konklavu.

Konklava, pomislio je. *Konačna prepreka*. Bila je to jedna od najstarijih tradicija u hrišćanskom svetu. Postoje danas ishod konklave često poznat i pre nego što bi počela, mnogi su taj proces kritikovali kao zastareo - više nalik burleski nego izborima. Međutim, komornik je znao da je u pitanju samo nerazumevanje. Konklava nije tek puki izbor. Ona je predstavljala drevni, mistični prenos moći. Tradicija je bezvremena... tajnost, savijeni komadići papira, spaljivanje listića, mešanje prastarih hemikalija, dimni signali. Dok se komornik približavao kroz lođu Grgura XIII, pitao se da li je kardinal Mortati već počeo da panici. Sigurno je Mortati primetio da *prefenti* nedostaju. Bez njih, glasanje bi moglo da potraje čitavu noć. Komornik je uveravao sebe daje postavljanje Mortatija za Velikog izbornika prava odluka. Čovek je bio slobodni mislilac i nije se bojao da kaže ono što mu je na umu. Konklavi će večeras više nego ikad biti potreban vođa.

Kad je komornik stigao do vrha Kraljevskog stepeništa, učinilo mu se da stoji na ivici litice. Čak i odavde je mogao da čuje žamor aktivnosti u Sikstinskoj kapeli pod njim - neprijatno ćeretanje 165 kardinala.

¹¹¹ Krupnu prslcn za pečaćenje papine lične prepiske, na/van "ribarskim" zato Sto predstavlja svelo|> IVInI sa ribarskom mrežom (prini. prev.).

„\ Stotinu šezdeset jednog kardinala, ispravio se.

Na trenutak je osjetio kako pada, ponirući prema paklu, ljudi su vrištali, plamenovi se obavijali oko njega, a sa neba je padalo kamenje i krv. I zatim tišina.

Kada se dete probudilo, nalazilo se u raj. Sve oko njega je bilo belo. Svetlost je bila zaslepljujuća i čista, lako bi neko mogao reći da desetogodišnjak nikako ne bi mogao da razume raj, mladi Karlo Ventreska gaje razumeo veoma dobro. Sada se u njemu nalazio. Gde bi drugde mogao biti? Već tokom kratke decenije koju je proveo na zemlji Karlo je osjetio veličanstvenost Boga - u grmljavini orgulja, nadvijajućim kupolama, glasovima koji su se uzdizali u pesmi, obojenom staklu, blistavoj bronzi i zlatu. Karlova majka, Marija, svakog dana gaje vodila na misu. Crkva je bila Karlov dom. "Zašto svakog dana dolazimo na misu?" pitao bi je Karlo, iako mu to ni najmanje nije smetalo.

"Zato što sam to obećala Bogu", odgovorila je. "A obećanje Bogu je najvažnije obećanje od svih. Nikad nemoj da prekršiš obećanje Bogu."

Karlo joj se zakleo da ga nikada neće prekršiti. Voleo je svoju majku više od bilo čega na svetu. Ona je bila njegov sveti anđeo. Ponekad ju je zvao *Maria benedetta* - blagoslovena Marija - iako se to njoj uopšte nije sviđalo. Kleknuo, je kraj nje dok se molila, udišući slatku aromu njene kože i osluškujući mrmljanje njenog glasa dok je prebivala brojanicu. *Zdravo, Marijo, majko božija... moli se za nas grešnike... sada i u času naše smrti.*

"Gde je moj otac?" pitao bi je Karlo, iako je znao da je njegov otac umro pre nego što se on rodio.

"Bog je sada tvoj otac", uvek bi odgovorila. "Ti si dete crkve."

Karlo je voleo to.

"Kada god se osetiš uplašeno", rekla je, "seti se da je Bog sada tvoj otac. On će paziti na tebe i zauvek te štiti. Bog ima *velike* planove za tebe, Karlo." Dečak je znao daje ona u pravu. Već je mogao da oseti Boga u svojoj krvi.

Krv...

Krv koja pada sa neba!

Tišina. Zatim raj.

Njegov raj, saznao je Karlo kada su se zaslepljujuća svetla ugasila, u stvari je bilo odeljenje za intenzivnu negu bolnice *Santa Clara* kraj Palerma. Karlo je bio jedini preživeli u terorističkom napadu koji je srušio kapelu u koju su on i njegova majka odlazili na misu dok su bili na odmoru. Poginulo je trideset sedmoro ljudi, uključujući i Karlovu majku. Novine su Karlovo spaseenje nazvali *čudom svetog Franje*. Karlo se, zbog nekog nepoznatog razloga, samo nekoliko trenutaka pre eksplozije odvojio od majke i ušao u zaštićeni prolaz da bi razgledao tapiseriju koja je prikazivala priču o svetom Franji.

H(>N me je pozvao tamo, odlučio je. Želeo je da budem spašen.

Karlo je bio u delirijumu usled bolova. Još uvek je video svoju majku za crkvenom klupom kako mu šalje poljubac, a zatim je njena koža slatkog mirisa bila raskomada uz ošamućujuću grmljavinu. Još uvek je mogao da oseti *zlo* tog čoveka. Krv je pljuštala. Krv njegove majke! Blagoslovene Marije! *Bog će paziti na tebe i zauvek te štiti*, rekla mu je majka.

Ali gdeje sada bio Bog?

Onda je, poput zemaljske manifestacije reci njegove majke, u bolnicu došao sveštenik. To nije bio bilo koji sveštenik već sam biskup. Molio se za Karla. Čudo svetog Franje. Kada se Karlo oporavio, biskup je uređio da ga prebace u mali manastir kraj biskupove katedrale. Karlo je živeo i učio među monasima. Čak je i postao pomoćnik u crkvenim obredima svog novog zaštitnika. Biskup je predložio da Karlo krene u javnu školu, ali Karlo je odbio. Nije mogao biti zadovoljniji novim domom. Sada je stvarno živeo u božijoj kući.

Svake noći, Karlo se molio za svoju majku.

Bog me je spasao sa razlogom, mislio je. *Koji je to razlog?*

Kada je Karlo napunio šesnaest, po italijanskom zakonu je bio dužan da odsluži dve godine u rezervnom sastavu vojske. Biskup je rekao Karlu da će, ako upiše bogosloviju, biti izuzet od te dužnosti. Karlo je rekao svešteniku daje planirao da upiše bogosloviju, ali da prvo mora da razume *zlo*.

Biskup nije razumeo.

Karlo mu je rekao da, ako planira da provede život u crkvi boreći se protiv zla, prvo mora da ga razume. Nije mogao da se seti boljeg mesta za razumevanje zla od vojske. Vojska je koristila puške i bombe. *Bomba je ubila moju blagoslovenu majku!*

Biskup je pokušao da ga odgovori, ali Karlo je čvrsto odlučio.

"Budi pažljiv, sine moj", rekao je biskup. "I seti se da će te crkva čekati."

Dve godine vojne službe su užasnule Karla. Karlova mladost je bila ispunjena tišinom i razmišljanjem. Ali u vojsci nije bilo tišine u kojoj se moglo razmišljati. Beskrajna buka. Ogromne mašine svuda oko njega. Ni trenutak mira. Iako su vojnici imali misu jednom nedeljno u kasarni, Karlo nije osetio božije prisustvo ni u jednom od svojih drugova vojnika. Njihovi umovi su bili previše ispunjeni haosom da bi videli Boga.

Karlo je mrzeo svoj novi život i želeo je da se vrati kući. Ali resio je da izdrži. Tek je trebalo da razume *zlo*. Odbio je da puca iz oružja, pa gaje vojska naučila da upravlja medicinskim helikopterom. Karlo je mrzeo buku i smrad, ali su mu bar dozvoljavali da leti po nebu i bude bliži svojoj majci na nebesima. Kada su ga obavestili da pilotska obuka uključuje i padobranstvo, Karlo se uplašio. Ipak, nije imao izbora.

Bog će me štiti, rekao je sebi.

Karlov prvi skok padobranom je predstavljao najintenzivnije fizičko iskustvo u njegovom životu. **Bilo je** to popni letenja sa Bogom. Karlo nije

mogao da se zasiti... tišine... lebdenja... prepoznavanja majčinog lica u ustalasanim belim oblacima dok je jedrio prema zemlji. *Bog ima planove za tebe, Karlo*. Kada se vratio iz vojske, upisao se u bogosloviju.

To je bilo pre dvadeset i tri godine.

Dok je silazio niz Kraljevsko stepenište, Karlo Ventreska je pokušavao da pojmi sled događaja koji gaje doveo na ovo neobično raskršće.

Odbaci sve strahove, rekao je sebi, *i podari ovu noć Bogu*.

Sada je mogao da vidi velika bronzana vrata Sikstinske kapele, koja su verno čuvala četiri člana švajcarske garde. Stražari su otključali i otvorili vrata. Sva lica unutra su se okrenula prema njemu. Komornik je posmatrao crne mantije i crvene ešarpe pred sobom. Razumeo je kakve je planove Bog imao za njega. Sudbina crkve je bila u njegovim rukama.

Komornik se prekrstio i prekoračio prag.

Dopisnik BBC-ja Ginter Glik je sedeo znojeći se u kombiju, parkiranom na istočnoj ivici Trga sv. Petra i psovao svog urednika. Iako su Glikove prve mesečne ocene bile ispunjene superlativima - snalažljiv, oštar, pouzdan - sedeo je ovde u Vatikanu na "papinoj straži". Podsetio se daje izveštavanje za BBC nosilo mnogo više kredibiliteta od traganja za topovskim mesom za *Britanskog brbljivca*¹¹, ali ipak, ovo *nije* njegovo viđenje izveštavanja. Glikov zadatak je bio jednostavan. Uvredljivo jednostavan. Trebalo je da sedi ovde i čeka na gomilu matorih prdonja da izaberu svog sledećeg glavnog matorog prdonju, i onda će on izaći napolje i snimiti petnaest sekundi "živog" izveštaja sa Vatikanom u pozadini.

Baš divno.

Glik nije mogao da poveruje daje BBC još uvek slao reportere na teren da pokrivaju ovo đubre. *Nećeš večeras ovde videti američke mreže. Nema jebene šanse!* To je zato što su veliki dečaci to radili kako treba. Pogledali bi CNN, rezimirali ono što bi videli i onda snimili svoj "živi" izveštaj ispred plavog ekrana, sa arhivskim snimkom umesto stvarne pozadine. MSNBC je čak koristio studijski vetar i mašine za kišu da bi dočarao autentičnost izveštaja sa terena. Gledaoci više nisu želeli istinu; želeli su zabavu.

Glik je provirio kroz vetrobran i zapao u još veću depresiju. Kraljevska planina Vatikana se uzdizala pred njim kao sumorni podsetnik na to šta su ljudi mogli da postignu kada bi se potrudili.

¹¹ *Ilrii.ili Talila*; engleski nedeljnik žute štampe (prim. prev.).

"Šta sam ja postigao u svom životu?" zapitao se naglas. "Ništa."

"Onda odustani", rekao je ženski glas iza njega.

Glik se trgao. Skoro je zaboravio da nije bio sam. Okrenuo se prema zadnjem sedištu, gde je njegova snimateljica, Činita Mekri, tiho sedela i glancala svoje naočari. Ona je uvek glancala naočari. Činita je bila crnkinja, iako je više volela naziv Afroamerikanka, krupna i pametna kao sam đavo. I nije ti puštala da to zaboraviš. Bila je pomalo čudna, ali Gliku se sviđala. A Gliku je definitivno trebalo društvo.

"U čemu je problem, Gint?" pitala je Činita.

"Šta radimo ovde?"

Nastavila je glancanje. "Prisustvujemo uzbudljivom događaju."

"Starci u mraku su uzbudljivi?"

"Znaš da ćeš završiti u paklu, zar ne?"

"Već sam tamo."

"Kaži šta te muči." Zvučala je poput majke.

"Samo osećam da bi trebalo da ostavim nekakav trag."

"Pisao si za *Britanskog brbljivca*."

..

"Da, ali ne bez odjeka."

"Ma daj, čula sam da si napisao senzacionalan članak o kraljičinom tajnom seksualnom životu sa vanzemaljcima."

"Hvala."

"Hej, stvari se popravljaju. Večeras ćeš napraviti svojih prvih petnaest sekundi televizijske istanje."

Glik zastenja. Već je mogao da čuje voditelja vesti. "Hvala, Ginter, odličan izveštaj." Onda će prevrnuti očima i preći na vreme. "Trebalo je da se prijavim za mesto voditelja."

Mekri se nasmejala. "Bez iskustva? I sa *tom* bradom? Zaboravi."

Glik provuče prste kroz crvenkastu gomilu dlaka na svojoj bradi. "Mislim da sa njom delujem pametnije."

Telefon u kombiju je zazvonio, milosrdno prekidajući još jedan od Glikovih neuspeha. "Možda je to uredništvo", reče, sa iznenadnom nadom u glasu. "Misliš da žele živi izveštaj?"

"O *ovoj* priči?" Mekri se nasmejala. "Samo sanjaj."

Glik se javio na telefon svojim najboljim voditeljskim glasom. "Ginter Glik, BBC, uživo u Vatikanu."

Čovek na vezi je imao arapski akcenat. "Slušaj pažljivo", rekao je. "Upravo ću promeniti tvoj život."

Lengdon i Vitorija su sada stajali sami pred dvokrilnim vratima koja su vodila u srce tajnog arhiva. Ukrasi u prolazu su predstavljali neprikladnu kombinaciju tepiha na mermernom podu i bežičnih kamera koje su buljile u njih, nameštenih kraj izrezbarenih heruvima na tavanici. Lengdon je ovo krstio *Sterilna renesansa*. Pored lučnog prolaza je stajala mala bronzana ploča: ARCHIVIO VATICANO

Curatore, Padre Jaqui Tomaso

Otac Žaki Tomazo. Lengdon je prepoznao ime sa pisama koja su stajala na njegovom kućnom stolu. *Poštovani g. Lengdon, sa žaljenjem vam moram odbiti...*

Žaljenje. Proseravanje. Od kako je počela vladavina Zakija Tomaza, Lengdon nije upoznao nijednog nekatoličkog američkog naučnika kojem je dozvoljen pristup u tajni vatikanski arhiv. // *guardiano*, zvali su ga istoričari. Žaki Tomaso je bio najopakiji bibliotekar na svetu.

Dok je Lengdon otvarao vrata i prolazio kroz nadsvođeni hodnik u biblioteku, maltene je očekivao da vidi oca Žakija u vojnoj uniformi i šlemu, kako čuva stražu sa bazukom. Međutim, mesto je bilo napušteno.

Tišina. Slabo osvetljenje.

Archivio Vaticano. Jedan od njegovih životnih snova.

Dok su Lengdonove oči upijale svetu odaju, njegova prva reakcija je bila sramota. Shvatio je kakav je nezreli romantik. Predstava koju je tolike godine imao o ovoj sobi nije mogla biti manje tačna. Zamišljao je prašnjave police, pretrpane iskrzanim tomovima, sveštenike koji ih katalogiziraju pod svetlošću sveca i oslikane prozore, monahe nadnete nad svitke...

Ni blizu.

Na prvi pogled, soba je ličila na zamračeni hangar za avione u kojem je neko izgradio desetak zatvorenih teniskih terena. Lengdon je naravno znao šta su staklene prostorije predstavljale. Nije bio iznenađen što ih vidi; vlaga i toplota su škodile drevnim pergamentima i velumu i za pravilno održavanje su bili potrebni hermetički trezori poput ovih - prostorije pod pritiskom koje su štatile od vlage i prirodnih kiselina iz vazduha. Lengdon je mnogo puta bio u hermetičkim trezorima, ali mu je to uvek predstavljalo uznemirujuće iskustvo... bilo je u vezi sa ulaženjem u izolovanu kutiju u kojoj je nivo kiseoniku regulisao bibliotekar.

Trezori su bili mračni, čak sablasni, blede ocrtani malecnom kupolom svellosli na kraju svakog reda. U tami svake odaje, Lengdon bi naslutio fan-

-,v

;

...■

tomske divove, red za redom visokih polica, pretrpanih istorijom. Ovo je đavolska kolekcija.

Vitorija je takođe bila zasenjena. Stajala je kraj njega, nemo zureći prema džinovskim providnim kockama.

Lengdon nije gubio vreme u potrazi za katalogom - ukoričenom enciklopedijom koja je popisivala kolekciju biblioteke. Video je samo svetlost šačice kompjuterskih terminala razbacanih po sobi. "Izgleda da imaju Biblion. Spisak je kompjuterizovan."

Vitorija je bila optimistična. "To će ubrzati stvari."

Lengdon požele da može da podeli njen entuzijazam, ali bojao se da su vesti loše. Prišao je jednom terminalu i počeo da kuca. Njegov je strah istog trenutka potvrđen. "Starinski metod bi bio bolji."

"Zašto?"

Udaljio se od monitora. "Zato što *stvarne* knjige nemaju lozinke. Pretpostavljam da fizičari nisu rođeni hakeri?"

Vitorija odmahnu glavom. "Umem da otvaram školjke i to je otprilike to."

Lengdon duboko udahnu i okrenu se prema jezivoj zbirci providnih trezora. Prišao je najbližem i zavirio u slabo osvetljenu unutrašnjost. Sa druge strane stakla su se videli amorfnu oblici u kojima je Lengdon prepoznao uobičajene police za knjige, kutije za pergamente i stolove za proučavanje. Pogledao je indikatore koji su sijali na kraju svakog reda. Kao i u svim drugim bibliotekama, pločice su označavale sadržaj tog reda. Čitao je natpise dok se kretao kraj providne barijere.

PIETRO IL ERIMITO... LE CROCIATE... URBANO II... LEVANT...

"Klasifikovani su", rekao je, još uvek hodajući. "Ali autori nisu raspoređeni po abecednom redu." Nije bio iznenađen. Stari arhivi skoro nikad nisu katalogizovani po abecednom redu, zato što su mnogi autori bili nepoznati. Ni naslovi nisu pomagali, zato što su mnogi istorijski dokumenti predstavljali nenaslovljena pisma ili delove pergamenata. Većina katalogizovanja je obavljena hronološki. Međutim, uznemirujuće je što *ova* podela nije delovala hronološki.

Lengdon pomisli kako već gube dragoceno vreme. "Izgleda kao da Vatikan ima sopstveni sistem."

Ponovo je proučio natpise. Dokumenti su obuhvatali vekove, ali shvatio je da su sve ključne reci bile međusobno povezane. "Mislim da je u pitanju tematska klasifikacija."

"Tematska?" reče Vitorija, zvučeći poput nezadovoljnog naučnika. "Deluje neefikasno."

U stvari... pomisli Lengdon, razmatrajući to pažljivije. *Ovo je možda najpronicljivije katalogizovanje koje sam ikada video.* Uvek je terao svoje studente da pokušaju da shvate opšte karakteristike i motive artističkog perioda,

umesto da se gube u moru datuma i specifičnih dela. Izgleda daje vatikan-ski arhiv bio uređen na osnovu iste filozofije. *Široki potezi...*

"Sve u ovom trezoru", reče Lengdon, sa mnogo više sigurnosti, "vekovi materijala, sve je vezano za krstaške ratove. To je tema ovog trezora." Sve je tu, shvatio je. *Istorijski spisi, pisma, umetnička dela, socio-politički podaci, moderne analize. Sve na jednom mestu... ohrabrialo je dublje razumevanje teme. Genijalno.*

Vitorija se namrštila. "Ali podaci se mogu odnositi na *nekoliko* tema u isto vreme."

"Zato su unakrsno povezani i obeleženi." Lengdon pokaza kroz staklo prema živopisnim plastičnim pločicama ubačenim među dokumente. "Oni označavaju sekundarne dokumente koji se nalaze negde drugde unutar svojih primarnih tema."

"Naravno", rekla je, odustajući od rasprave. Stavila je ruke na kukove i razmotrila ogromni prostor. Onda je ponovo pogledala Lengdona. "Pa, profesore, kako se zove ta Galilejeva stvarčica koju tražimo?"

Lengdon nije mogao a da se ne nasmeši. Još uvek nije mogao da pojmi da se nalazi u ovoj prostoriji. *Ovdeje*, pomisli. *Negde je u tami, iščekuje.*

"Za mnom", reče Lengdon. Žustro je krenuo kroz prolaz, ispitujući natpi-se na svakom trezoru. "Sećaš se da sam ti pričao o Stazi prosvetljenja? Kako su iluminati regrutovali nove članove pomoću složenog testa?"

"Potraga za blagom", reče Vitorija, prateći ga.

"Izazov za iluminare, jednom kada su postavili oznake, bio je da pronađu način da saopšte naučnoj zajednici da staza postoji."

"Logično", reče Vitorija. "Inače je niko ne bi tražio."

"Da, a čak i da su *znali* da staza postoji, naučnici ne bi mogli da otkriju gde počinje. Rim je ogroman."

"U redu."

Lengdon je nastavio niz sledeći prolaz, proučavajući pločice dok je pričao. "Pre nekih petnaest godina, grupa istoričara sa Sorbone i ja smo otkrili hrpu pisama iluminata u kojima se spominjao *segno*."

"Znak. Obaveštenje o stazi i mestu na kome počinje."

"Tačno. Od tada, brojni akademici koji proučavaju iluminare, uključujući i mene, pronašli su i druge aluzije na *segno*. Danas je prihvaćena teorija da putokaz postoji i da ga je Galilej masovno distribuirao po naučnoj zajednici bez znanja Vatikana."

"Kako?"

"Nismo sigurni, ali najverovatnije kao štampanu publikaciju. Tokom godina je objavio mnoge knjige i pisma."

"Koje je Vatikan bez sumnje video. Zvuči opasno."

"Tačno. Pa ipak, *segno je* bio distribuiran."

"Ali niko ga nikada nije pronašao?"

"Ne. Mada je čudno da, gde god su se pojavljivale aluzije na *segno* - u masonskim dnevnicima, prastarim naučnim časopisima, pismima iluminata - često je spominjan kao broj."

: "666?"

Lengdon se nasmeši. "U stvari, u pitanju je 503."

"Što znači šta?"

"Niko od nas nije uspeo to da otkrije. Postao sam fasciniran brojem 503, pokušavajući da pronađem neko značenje u tom broju - pomoću numcrologije, mapa, geografske širine." Lengdon je stigao do kraja reda, skrenuo za ugao i požurio razgledanje sledećeg reda pločica dok je govorio. "Mnogo godina mi je ličilo na trag to što broj 503 počinje cifrom pet... jednim od svetih brojeva iluminata." Zastao je.

"Nešto mi govori da si nedavno resio problem i da smo zato ovde."

"Tačno", reče Lengdon, dozvoljavajući sebi kratak trenutak ponosa prema svome radu. "Da li si upoznata sa Galilejevom knjigom pod nazivom *Dialogo*?"

"Naravno. Poznata je među naučnicima kao najveća naučna izdaja."

Izdaja nije reč koju bi Lengdon upotrebio, ali je znao stajanje Vitorija htela da kaže. Ranih 1630-tih, Galilej je želeo da objavi knjigu koja je zastupala kopernikanski heliocentrični model sunčevog sistema, ali Vatikan nije dozvoljavao objavljivanje ako Galilej ne uvrsti podjednako ubedljive dokaze za crkvin geocentrični model - model za koji je Galilej znao daje potpuno pogrešan. Galilej nije imao drugog izbora sem da se povinuje zahtevima crkve i objavi knjigu u kojoj će podjednako pažnje posvetiti tačnom i netačnom modelu.

"Kao što verovatno znaš", reče Lengdon, "uprkos kompromisu, *Dijalog* je ipak proglašen jeretičkim i Vatikan je autora smestio u kućni pritvor."

"Nijedno dobro delo ne prolazi nekažnjeno."

Lengdon se nasmeši. "Potpuno tačno. A ipak, Galilej je bio uporan. Dok se nalazio u kućnom pritvoru, u tajnosti je napisao manje poznat rukopis koji naučnici često brkaju sa *Dijalogom*. Tu knjigu je nazvao *Discorsi*."

Vitorija klimnu glavom. "Čula sam za nju. *Diskursi o plimi i oseki*"

Lengdon začuta, zapanjen stoje čula za opskurnu publikaciju o kretanju planeta i njihovom uticaju na plimu i oseku.

"Hej", rekla je, "pričaš sa italijanskim pomorskim biologom čiji se otac klanjao Galileju."

Lengdon se nasmejao. Ipak, *Diskursi* nisu ono što su tražili. Lengdon je objasnio da *Diskursi* nisu jedino Galilejevo delo napisano u kućnom pritvoru. Istoričari veruju daje takođe napisao malo poznatu knjižicu pod nazivom *Diagramma*.

"*Diagramma della Verita*", reče Lengdon. "*Dijagram istine*."

"Nikad čula za nju."

"Nisam iznenađen. *Dijagram* je predstavljao Galilejevo najtajanstvenije delo - navodno neka vrsta rasprave o naučnim činjenicama koje je smatrao istinitim, ali mu nije bilo dozvoljeno da ih objavi. Poput nekih od njegovih ranijih rukopisa, *Dijagram* je prokrijumčaren iz Rima od strane prijatelja i tiho objavljen u Holandiji. Knjižica je postala veoma popularna u naučnom podzemlju Evrope. Onda je Vatikan saznao za nju i započeo kampanju spaljivanja knjiga."

Vitorija je sada izgledala zaintrigirano. "I ti misliš da se u *Dijagramu* nalazi rešenje? *Segno*. Informacija o Stazi prosvetljenja."

"Galilej je proneo glas preko *Dijagrama*. U to sam siguran." Lengdon je ušao u treći red trezora i nastavio da proučava natpise. "Arhivisti godinama tragaju za kopijom *Dijagrama*. Ali spaljivanje i nizak stepen trajanja knjižice, izgleda da su je izbrisali sa lica zemlje."

"Stepen trajanja?"

"Izdržljivost. Arhivisti ocenjuju dokumente skalom od jedan do deset prema njihovom strukturalnom integritetu. *Dijagram* je bio štampan na papirusu od šaša. Nešto poput papirne maramice. Traje nešto kraće od jednog stoleća."

"Zašto ne na nečem jačem?"

"Galilejev nalog. Da bi zaštitio svoje sledbenike. Na ovaj način, svaki naučnik koga bi uhvatili sa primerkom bi mogao jednostavno da je baci u vodu i knjižica bi se rastvorila. Bilo bi to dobro uništavanje dokaza, ali loše za arhiviste. Veruje se daje samo *jedan* primerak opstao nakon osamnaestog veka."

"Jedan?" Vitorija je na trenutak delovala zadivljeno dok se osvrkala po prostoriji. "I on je *ovde*?"

"Konfiskovan u Holandiji od strane Vatikana ubrzo nakon smrti Galileja. Već godinama pokušavam da ga vidim. Još od kako sam otkrio šta se u njemu nalazi."

Kao daje čitala Lengdonove misli, Vitorija je prešla preko hodnika i počela da razgleda susedni red trezora, udvostručujući njihovu efikasnost.

"Hvala", reče on. "Traži natpise koji bi se mogli odnositi na Galileja, nauku, naučnike. Prepoznaćeš ih kada ih vidiš."

"U redu, ali još uvek mi nisi objasnio kako si otkrio da se rešenje nalazi u *Dijagramu*. To je imalo nekakve veze sa brojem koji si stalno viđao u pismima iluminata? 503?"

Lengdon se nasmeši. "Da. Bilo mi je potrebno dosta vremena, ali sam konačno shvatio daje 503 jednostavna šifra. Ona jasno ukazuje na *Dijagram*."

Lengdon je ponovo proživljavao taj trenutak neočekivanog otkrovenja:

16. avgust. Pre dve godine. Stajao je kraj jezera na venčanju sina svog kolege. Gajde su dudukale nad vodom, dok su svatovi izvodili svoj jedinstveni nastup... deregljom preko jezera. Brod je bio okićen cvećem i vencima. Na trupu je ponosno nosio rimski broj DCII.

Zbunjen oznakom, Lengdon je upitao nevestinog oca: "Zašto 602?"
"602?"

Lengdon je pokazao prema deregliji. "DCII je rimska oznaka za 602."
Čovek se nasmejao. "To nije rimski broj. To je ime broda."
"DCII?"

Čovek je klimnuo glavom. "*The Dick and Connie II.*"

Lengdon se osećao glupo. Dik i Koni su bili mladenci. Dereglija je očigledno nazvana po njima. "Sta se desilo sa DCI?"

Čovek je zastenjao. "Potonula je juče zavreme probe venčanja."

Lengdon se nasmejao. "Žao mi je što to čujem." Pogledao je prema deregliji. DCII, mislio je. *Poput minijature QEII*^U. Sledeće sekunde mu je sinulo.

Sada se Lengdon okrenuo prema Vitoriji. "503 je", reče, "kao što sam već pomenuo, šifra. To je iluminatski način da se sakrije nešto što u stvari predstavlja rimski broj. Broj 503 je u rimskim brojevima..."

"Dm."

Lengdon je podigao pogled. "To je bilo brzo. Molim te, nemoj mi reći da si iluminat."

Nasmejala se. "Koristim rimske brojeve za kodifikovanje pučinskih slojeva."

Naravno, pomisli Lengdon. *Zar to ne radimo svi.*

Vitorija gaje posmatrala. "Pa koje je značenje broja DIII?"

"DI i DII i DIII su veoma stare skraćenice. Koristili su ih u prošlosti naučnici da bi razlikovali tri Galilejeva spisa koji su najčešće bili brkani."

Vitorija je brzo udahnula. "*Dialogo... Discorsi... Diagramma.*"

"D-jedan. D-dva. D-tri. Sva tri naučni radovi. Sva tri kontroverzni. 503 je DIII. *Diagramma*. Treća knjiga."

Vitorija je bila zbunjena. "Ali jedna stvar još uvek nema smisla. Ako se ovaj *segno*, ovaj znak, ovo obaveštenje o Stazi iluminata stvarno nalazilo u Galilejevom *Dijagramu*, kako ga Vatikan nije primetio kada su zaplenili sve primerke?"

"Možda su ga videli ali ne i shvatili. Sećaš se iluminatskih oznaka? Skriivanja stvari pred svačijim očima? Disimulacije? Izgleda daje *segno* bio skriven na isti način - svima pred očima. Nevidljiv za one koji ga nisu tražili. I takođe nevidljiv za one koji ga nisu *razumeli*."

"Što znači?"

"Što znači da gaje Galilej dobro sakrio. Prema istorijskim spisima, *segno* je bio napisan u obliku koji su iluminati zvali *lingua pura*."

"Čisti jezik?"

¹² *Queen Elizabeth II*, jedan od najvećih i najpoznatijih preookeanskih brodova na svetu, porinu! 1%). (prim. prev.).

'■■■■' "Da."

.Mti.T.-l'r

• "Matematika?"

■

•^{l'''}- "Rekao bih daje tako. Deluje prilično očigledno. Na kraju krajeva, Galilej je bio naučnik i napisao je to za druge naučnike. Matematika bi bila logičan jezik za ostavljanje tragova. Knjižica se zove *Dijagram*, što znači da bi i matematički dijagrami mogli biti deo šifre."

U Vitorijinom glasu se nazirala trunčica optimizma. "Pretpostavljam da je Galilej mogao da stvori neku vrstu matematičke šifre koju sveštenstvo ne bi primetilo."

"Ne zvučiš potpuno ubeđeno", reče Lengdon, krećući se dalje prolazom.

"I nisam. Uglavnom zato što nisi ni *ti*. Ako si bio toliko siguran u vezi sa DIII, zašto nisi to objavio? Onda bi neko ko *ima* pristup vatikanskom arhivu mogao da dođe ovamo i odavno proveri *Dijagram*."

"Nisam *želeo* da to objavim", reče Lengdon. "Naporno sam radio da dođem do toga i..." Prekinuo je, posramljen.

"Želeo si *slavu*."

Lengdon oseti kako crveni. "Na neki način. Stvar je u tome što..."

"Nemoj biti toliko posramljen. Pričaš sa naučnikom. Objavi ili nestani.

U CERN-u to zovemo 'potvrdi ili se uguši'."

"Nije u pitanju samo to što sam želeo da budem prvi. Takođe me je brijunulo da će, ako pogrešni ljudi saznaju za podatke u *Dijagramu*, on možda nestati."

"Kad kažeš pogrešni ljudi, misliš na Vatikan?"

"Nije da su pogrešni, per se, ali crkva nikada nije isticala iluminatsku pretnju. Ranih 1900-tih Vatikan je otišao toliko daleko da su tvrdili kako su iluminati samo plod bujne mašte. Stanovište sveštenstva je bilo, možda i opravdano, daje poslednje što hrišćani treba da znaju to daje postojao veoma moćan antihrišćanski pokret koji se infiltrirao u njihove banke, politiku i univerzitetate." *Sadašnje vreme, Roberte*, podsetio je sam sebe. *POSTOJI moćna antihrišćanska sila koja se infiltrirala u njihove banke, politiku i univerzitetate.*

"Ti misliš da bi Vatikan zakopao svaki dokaz koji potvrđuje iluminatsku pretnju?"

"Veoma verovatno. Bilo kakva pretnja, stvarna ili zamišljena, slabi veru u moć crkve."

"Još samo jedno pitanje." Vitorija je zastala i pogledala ga kao da je vanzemaljac. "Da li se ti *šališ*?"

Lengdon je stao. "Kako to misliš?"

"Hoću reći, je li ovo *stvarno* tvoj veliki plan?"

Lengdon nije bio siguran da li u njenim očima vidi radoznalo sažaljenje ili čisti užas. "Misliš na pronalaženje *Dijagrama*?"

"Ne, mislim na pronalaženje *Dijagrama*, lociranje oznake stare četiri stotine godina, dešifrovanje nekakve matematičke šifre i praćenje drevnog traga od umetničkih dela kojeg su samo najgenijalniji naučnici u istoriji uspeali da prate... sve to u sledeća četiri sata."

„, Lengdon slegnu ramenima. "Otvoren sam za druge predloge."

Robert Lengdon je stajao pred arhivskim trezorom br. 9 i čitao natpise na policama.

BRAHE... CLAVIUS... COPERNICUS... KEPLER... NEWTON

Dok je ponovo čitao imena, osetio je iznenadnu nelagodnost. *Ovde su naučnici... aligdeje Galilej?*

Okrenuo se ka Vitoriji, koja je proveravala sadržaj obližnjeg trezora.

"Pronašao sam pravu temu, ali Galilej nedostaje."

"Ne nedostaje", rekla je, mršteći se dok je pokazivala na sledeći trezor.

"Ovde je. Ali nadam se da si poneo svoje naočare za čitanje, pošto je *čitav* ovaj trezor njegov."

Lengdon je dotrčao. Vitorija je bila u pravu. Na svakoj pločici na trezoru br. 10 pisalo je isto.

IL PROCESO GALILEANO

Lengdon tiho zviznu, sada shvatajući zašto je Galilej imao sopstveni trezor. "Slučaj Galilej", divio se, žmirkajući kroz staklo prema mračnim konturama polica. "Najduži i najskuplji pravni proces u istoriji Vatikana. Četrnaest godina i šest stotina miliona lira. Sve je ovde."

"Hrpica pravnih spisa."

"Izgleda da advokati tokom vekova nisu mnogo evoluirali."

, "Nisu ni ajkule."

Lengdon je prišao velikom žutom dugmetu na zidu trezora. Pritisnuo ga je i redovi svetala u unutrašnjosti su zazujali. Svetla su bila tamnocrvena i pretvarala su kocku u blistavu grimiznu ćeliju... lavirint visokih polica.

"Moj Bože", reče Vitorija, pomalo zaplašeno. "Hoćemo li da se sunčamo ili da radimo?"

"Pergament i velum blede, pa se u trezorima ne koristi obično osvetljenje."

"Čovek ovde može da poludi."

Ili gore, pomisli Lengdon, prilazeći jedinom ulazu u trezor. "Jedno malo upozorenje. Kiseonik je oksidant, zato ga ima veoma malo u hermetički zatvorenom trezoru. Unutra je delimični vakuum. Disanje je otežano."

"Hej, ako matori kardinali mogu da izdrže..."

Tačno, pomisli Lengdon. *Neka i mi budemo iste sreće.*

Ulaz u trezor se sastojao od jednih elektronskih obrćućih vrata. Lengdon je opazio uobičajeni raspored četiri dugmeta na unutrašnjoj strani vrata, po jedno u svakom pregratku. Kada se dugme pritisne, motorizovana vrata bi se pokrenula i obrnula za predviđenih pola kruga pre nego što bi se zaustavila - standardni postupak u cilju očuvanja integriteta unutrašnjosti trezora. "Kada ja uđem", reče Lengdon, "samo pritisni dugme i uđi za mnom. Vlažnost vazduha unutra je samo osam procenata, pa se nemoj začuditi ako ti se osuše usta."

Lengdon je ušao u rotirajući odeljak i pritisnuo dugme. Vrata su glasno zazujala i počela da se okreću. Dok se kretao sa njima, Lengdon se pripremio za fizički šok koji je uvek pratio prvih nekoliko sekundi u hermetički zatvorenom trezoru. Ulazak u zapečaćeni arhiv je ličio na trenutni prelazak sa nivoa mora na visinu od 7.000 metara. Mučnina i vrtoglavica su bili uobičajeni. *Vidiš duplo, dišeš duplo*, podsetio je sam sebe na mantru arhivista. Lengdon oseti pritisak u ušima. Začulo se šištanje vazduha i vrata su se zaustavila.

Ušao je.

Lengdonov prvi utisak je bio daje vazduh unutra još redi nego stoje očekivao. Izgleda daje Vatikan shvatao svoj arhiv ozbiljnije od drugih. Lengdon se izborio sa mučninom i opustio grudi dok su mu se plućni kapilari širili. Osećaj davljenja je brzo prošao. *Evo ga delfin*, razmišljao je, zahvalan što su se njegovih pedeset dužina bazena dnevno pokazali od koristi. Dišući normalnije, osvrnuo se po trezoru. Uprkos providnim spoljnim zidovima, osetio je poznatu nervozu. *U kutiji sam*, pomislio je. *Krvavocrvenoj kutiji*. Vrata iza njega su se oglasila i Lengdon se okrenuo da posmatra Vitorijin ulazak. Kada je ušla, oči su joj istog trenutka zasuzile i počela je teško da diše.

"Sačekaj minut", reče Lengdon. "Ako ti se zamuti u glavi, sagni se."

"Osećam... se...", zagrcnu se Vitorija, "kao da... ronim... sa pogrešnom... mešavinom u boci."

Lengdon je sačekao da se ona akiimatizuje. Znao je da će biti u redu.

Vitorija Vetra je očigledno bila u izvanrednoj formi, za razliku od teturave prastare bivše studentkinje Redklifa koju je Lengdon jednom proveo kroz hermetički zatvoren trezor Vajdenerove biblioteke. Obilazak se završio tako što je Lengdon primenio disanje usta na usta na staroj ženi koja je zamalo udahнула svoje lažne zube.

"Da li se osećaš bolje?" upitao je.

Vitorija klimnu glavom.

"Leteo sam u vašem prokletom svemirskom avionu, pa sam pomislio da uzvratim uslugu."

Ovo je iznudilo osmeh. "*Touche.*"

Lengdon posegnu u kutiju kraj vrata i izvadi bele pamučne rukavice.

"Svečana prilika?" pitala je Vitorija.

"Kožna kiselina. Ne smemo da diramo dokumente bez njih. Trebaće ti par."

Vitorija je navukla rukavice. "Koliko vremena imamo?"

Lengdon pogleda na svoj sat sa Mikijem Mausom. "Upravo je prošlo sedam."

"Moramo da pronađemo ovo za jedan sat."

"U stvari", reče Lengdon, "nemamo toliko vremena." Pokazao je na ventilacionu cev iznad njihovih glava. "Kustos bi obično trebalo da uključi sistem za reoksigenaciju kada je neko u trezoru. Ne i danas. Dvadeset minuta i oboje ćemo disati na prazno."

Vitorija je vidno pobledela na crvenom svetlu.

Lengdon se nasmešio i zategao rukavice. "Potvrdi ili se uguši, g-đice Vetra. Miki otkucava."

Tzveštač BBC-ja Ginter Glik je zurio u mobilni telefon u svojoj ruci deset i sekundi pre nego stoje konačno prekinuo vezu.

Činita Mekri ga je posmatrala iz zadnjeg dela kombija. "Šta se desilo?"

Ko je to bio?"

Glik se okrenuo, osećajući se kao dete koje je upravo primilo božićni poklon za koji se pribojavalo da nije namenjen njemu. "Upravo sam dobio obaveštenje. Nešto se dešava u Vatikanu."

"Zove se konklava", reče Činita. "Žešće obaveštenje."

"Ne, nešto drugo." *Nešto veliko.* Pitao se da li je priča koju mu je sговорnik upravo ispričao mogla biti tačna. Glik se osetio posramljenim kada je shvatio da se moli da bi mogla. "Šta bi odgovorila kada bih ti rekao da su četiri kardinala kidnapovana i da će biti ubijeni večeras u različitim crkvama."

"Rekla bih da se neko iz kancelarije sa bolesnim smislom za humor zadržava s tobom."

"Šta ako ti kažem da ćemo dobiti tačnu lokaciju prvog ubistva?"

"Želim da znam sa kim si kog đavola upravo pričao."

"Nije rekao."

"Možda zato stoje običan serator?"

Glik je navikao na Mekrin cinizam, ali ona je zaboravljala da su lazovi i luđaci bili deo Glikovog posla tokom skoro čitave decenije u *Britanskom*

brbljivcu. Ovaj poziv nije delo ni jednog ni drugog. Ovaj čovek je zvučao hladno i razumno. Logično. *Zvaću te pre osam sati*, rekao je čovek, *i reći ću ti gde će se desiti prvo ubistvo. Snimci koje ćeš napraviti će te načiniti slavnim*. Kada je Glik zahtevao da zna zašto mu daje tu informaciju, odgovor je bio leden poput čovekovog srednjoistočnog akcenta. *Mediji su desna ruka anarhije*.

"Takođe mi je rekao još nešto", reče Glik.

"Šta? Daje Elvis Prišli upravo izabran za papu?"

"Prikači se na bazu podataka BBC-ja, hoćeš li?" Glik je osećao pumpanje adrenalina. "Hoću da vidim koje još priče imamo o ovim tipovima."

"Kojim tipovima?"

< "Učini mi to."

Mekri je uzdahnula i priključila se u bazu podataka BBC-ja. "Ovo će potrajati koji trenutak."

Gliku se mutilo u glavi. "Bilo mu je veoma bitno da zna imam li kamermana."

"Snimateljicu."

"I da li smo sposobni za prenos uživo."

"Jedan zarez petsto trideset sedam megaherca. O čemu se radi?" Baza podataka je zapištala. "U redu, na vezi smo. Šta ti treba?"

Glik joj je dao reč za pretragu.

Mekri se okrenula i zapiljila u njega. "Iskreno se nadam da se šališ."

Tjnutrašnja organizacija arhivskog trezora br. 10 nije bila toliko intuitivna. U koliko se Lengdon nadao i izgleda da se rukopis *Dijagrama* nije nalazio zajedno sa ostalim sličnim Galilejevim delima. Bez pristupa kompjuterizovanom Biblionu i referentnom sistemu, Lengdon i Vitorija su bili nemoćni. "Siguran si da je *Dijagram* ovde?" pitala je Vitorija.

"Potpuno. Na spisku je i *Ufficio della Propaganda delle Fede...*"

"U redu. Dokle god si siguran." Krenula je na levu, dok je on krenuo na desnu stranu.

Lengdon započe detaljnu pretragu. Bila mu je potrebna svaka trunčica samokontrole da ne zastane i prelista svako blago pored kojeg je prošao. Zapanjujuća kolekcija. *Esejista... Zvezdani glasnik... Pisma o sunčevim pegajama... Pisma nadvojvotkinji Kristini... Apologia pro Galileo...* i još mnogo toga. Vitorija je bila ta koja je otkrila blago u dnu trezora. Povikala je grlenim glasom: "*Diagramma della Veritd!*"

* ?•:

i

?

Lengdon pojuri do nje kroz grimiznu izmaglicu. "Gde?"

"Vitorija pokaza prstom i Lengdon odmah shvati zašto ga nisu ranije pronašli. Rukopis se nalazio u futrolu za spise, a ne na polici. Futrole za spise su bile uobičajeno sredstvo za skladištenje neuvezanih stranica. Natpis na prednjem delu posude nije ostavljao mesta sumnji u njen sadržaj.

DIAGRAMMA DELLA VERITA

■■ :

Galileo Galilei, 1639

Lengdon se spustio na kolena, a srce mu je lupalo. "*Dijagram.*" Nasmešio joj se. "Odlično urađeno. Pomozi mi da izvučem ovu kutiju."

Vitorija je kleknula pored njega i zajedno su povukli. Metalna fioka na kojoj je stajala posuda zakotrljala se na točkicama, otkrivajući je.

"Nema brave?" reče Vitorija, iznenađena najobičnijom kvačicom.

"Nikada. Dokumenti se ponekad moraju brzo evakuisati. Poplave i požari."

"Otvori ga onda."

Lengdonu nije bilo potrebno ohrabivanje. Sa snom svog akademskog života pred sobom i sve manjom količinom vazduha u prostoriji, nije bio raspoložen za dangubljenje. Skinuo je kvačicu i podigao poklopac. Unutra je, prostrta na dnu posude, ležala crna platnena futrola. Poroznost tkanine je bila od ključnog značaja za očuvanje njenog sadržaja. Lengdon posegnu obe- ma rukama i izvadi futrolu iz posude, držeći je vodoravno.

"Očekivala sam sanduk sa blagom", reče Vitorija. "Više mi liči na jastuč- nicu."

"Za mnom!". Držeći vreću ispred sebe poput žrtvenog dara, Lengdon kre- nu prema središtu prostorije gde se nalazio uobičajeni staklom prekriveni arhivski sto za proučavanje. Iako je centralna lokacija imala svrhu da smanji prenos dokumenata po trezoru, proučavaoci su cenili privatnost koju su nu- dila okolne police. U najpoznatijim svetskim trezorima se dolazilo do otkrića na kojima se gradila karijera i većini akademika su smetali rivali koji pilje u njih kroz staklo dok istražuju.

Lengdon položi futrolu na sto i otkopča je. Vitorija je stajala kraj njega.

Preturajući po poslužavniku sa arhivskim alatom, Lengdon je našao štipalj- ku sa presvučenim vrhovima koje su arhivisti zvali *cimballa za prste* - veliku pincetu sa pljosnatim diskovima na svakom kraju. Dok mu je uzbuđenje raslo, Lengdon se uplašio da će se svakog trenutka probuditi nazad u Kembridžu sa gomilom testova za pregledanje. Duboko udahnuvši, otvorio je vrećicu. Uvu- kao je štipaljku prstima koji su se tresli u pamučnim rukavicama.

"Opusti se", reče Vitorija. "To je papir, a ne plutonijum."

Lengdon provuče krajeve oko hrpice spisa unutra i potrudi se da ih ravno- merno uhvati. Onda ih je, umesto da ih izvuče, držao u mestu dok je svlačio

vrećicu - arhivska procedura kojom se smanjivalo habanje predmeta. Zadržavao je dah sve dok nije sklonio vrećicu i uključio osvetljenje u stolu.

Vitorija je sada izgledala poput utvare, osvetljena odozdo lampama ispod stakla. "Male stranice", rekla je glasom ispunjenim poštovanjem.

Lengdon klimnu glavom. Hrpa listova pred njim je izgledala poput stranica otkinutih iz džepnog romana. Lengdon je primetio da je prva stranica kitnjasto ukrašena i daje na njoj ispisan naslov, datum i Galilejev svojeručni potpis.

Od tog trenutka, Lengdon zaboravi na skućenu prostoriju, na svoju iscrpljenost, na užasne događaje koji su ga doveli ovamo. Jednostavno je zadržano zurio. Bliski susreti sa istorijom su ga uvek ostavljali ošamućenog od poštovanja... kao pri posmatranju poteza četkice na Mona Lizi.

Zamućeni žuti papirus nije ostavljao mesta sumnji u svoju starost i autentičnost, ali izuzimajući neizbežnu izbledeost, dokument je bio u izvanrednom stanju. *Blaga izbledeost pigmenta. Manje listanje i kohezija papirusa. Ali sve u svemu... u neverovatno dobrom je stanju.* Proučio je rukom urađene gravure na koricama, dok mu se pogled maglio usled nedostatka vlage u vazduhu. Vitorija je ćutala.

"Dodaj mi lopaticu, molim te." Lengdon pokaza na poslužavnik ispunjen arhivskim alatom od nerđajućeg čelika koji je stajao kraj Vitorije. Vitorija mu ju je dodala. Lengdon prihvati alatku u ruku. Bila je kvalitetna. Prešao je prstima preko površine da bi uklonio statički elektricitet i onda pažljivo zavukao sečivo ispod korica.

Prva stranica je bila ispisana rukom, sitnom stilizovanom kaligrafijom skoro nemogućom za čitanje. Lengdon je odmah primetio da na stranici nema dijagrama ni brojeva. U pitanju je esej.

"Heliocentričnost", reče Vitorija, prevodeći naslov prvog poglavlja. Prešla je očima po tekstu. "Izgleda da se Galilej jednom za svagda odrekao geocentričnog modela. U pitanju je staroitalijanski, pa nemoj očekivati savršen prevod."

"Zaboravi na to", reče Lengdon. "Tražimo matematiku. Čisti jezik." Upotrebio je lopaticu da bi okrenuo stranicu. Još jedan esej. Bez matematike i dijagrama. Lengdonove ruke su počele da se znoje u rukavicama.

"Kretanja planeta", reče Vitorija, prevodeći naslov.

Lengdon se namršti. U bilo kojoj prilici, fascinirala bi ga prilika da pročita ovo; činila mu se neverovatnom činjenica daje trenutni model planetarnih orbita NASA-e navodno skoro identičan Galilejevim predviđanjima.

"Nema matematike", rekla je Vitorija. "Govori o retrogradnim kretanjima i eliptičnim orbitama ili nečem sličnom."

Eliptične orbite. Lengdon se setio da je većina Galilejevih pravnih problema počela kada je planetarna kretanja opisao kao *eliptična*. Vatikan je uzdizao savršenstvo *kruga* i insistirao da nebeska kretanja mogu biti samo kružna. Međutim, Galilejevi iluminuti su videli savršenstvo i u elipsi, poštu-

jući matematičku dualnost njenog dvostrukog fokusa. Iluminatska elipsa je i danas istaknuta u modernim masonskim tablama za precrtavanje.

"■>"

"Dalje", reče Vitorija.

Lengdon okrenu stranicu.

"Mesečeve mene i kretanja plime", rekla je. "Nikakvih brojeva. Nikakvih dijagrama."

Lengdon ponovo okrenu stranicu. Ništa. Nastavio je da prelistava narednih desetak stranica. Ništa. Ništa. Ništa.

"Mislila sam daje ovaj tip bio matematičar", reče Vitorija. "Ovde je sve tekst."

Lengdon je osećao da ima sve manje vazduha u plućima. Njegove nade je takođe bilo sve manje. Hrpa je nestajala.

"Ovde nema ničeg", reče Vitorija. "Nikakve matematike. Nekoliko datuma i uobičajenih brojeva, ali ništa što bi ličilo na trag."

Lengdon okrenu poslednju stranicu i uzdahnu. I ona je bila esej.

"Kratka knjiga", reče Vitorija, mršteći se.

Lengdon klimnu glavom.

"■> ■"-

"Merda, kako mi kažemo u Rimu."

"i ■"

Sranje je prava reč, pomisli Lengdon. Njegov odraz u staklu kao da mu se rugao, poput prilike koja mu je uzvratila pogled sa njegovog prozora prema zalivu ovog jutra. *Ostareli duh*. "Mora biti nečeg", reče, iznenađen promuklim očajanjem u svom glasu. "Segno je ovde negde. Znam to!"

"Možda si pogrešio u vezi sa DIII?"

Lengdon se okrenuo i zapiljio u nju.

"U redu", složila se, "DIII savršeno ima smisla. Ali možda trag nije matematički?"

"*Lingua pura*. Sta bi drugo moglo biti?"

"Umetnost?"

"Osim što u knjizi nema dijagrama ni crteža."

"Jedino znamo da se *lingua pura* odnosi na nešto što nije italijanski. Matematika samo izgleda logično."

"Slažem se."

Lengdon je odbio da tako brzo prihvati poraz. "Brojevi mora da su ispisani slovima. Matematika mora daje u recima a ne u računici."

"Biće nam potrebno dosta vremena da pročitamo sve."

"Vremena nemamo. Moraćemo da podelimo posao." Lengdon je prevrnuo hrpu na početak. "Znam dovoljno italijanskog da primetim brojeve." Koristeći lopaticu, podelio je hrpu poput špila karata i položio prvih desetak stranica pred Vitoriju. "Ovde je negde. Siguran sam u to."

Vitorija se nagnula napred i okrenula prvu stranicu rukom.

"Lopatica!" reče Lengdon, dodajući joj još jednu alatku sa poslužavnika

"Upotrebi lopaticu."

"Imam rukavice", zagundala je. "Koliko štete mogu da napravim?"

i "Samo je upotrebi."

Vitorija je podigla lopaticu. "Osećaš isto što i ja?"

"Napetost?"

"Ne. Nedostatak vazduha."

I Lengdona je to definitivno mučilo. Vazduh se proređivao brže nego što je očekivao. Znao je da moraju da požure. Arhivske zagonetke mu nisu predstavljale ništa novo, ali obično je imao više od nekoliko minuta da ih resi. Ne rekavši više ni reč, sagnuo je glavu i počeo da prevodi prvu stranicu na svojoj hrpi.

Pokaži se, prokletinjo! Pokaži se!

Negde ispod Rima, mračna prilika se spuštala rampom od kamena u podzemni tunel. Prastari prolaz je bio osvetljen samo bakljama koje su činile vazduh toplim i zagušljivim. Ispred njega, preplašeni glasovi odraslih ljudi su uzalud dozivali, odjekujući u skućenom prostoru.

Zašao je za ugao i ugledao ih, tačno onako kako ih je ostavio - četiri starca, preplašena, zatvorena u kamenom sobičku iza zardalih gvozdених rešetaka.

"*Qui etes-vous?*" upitao je jedan od njih na francuskom. "Sta nameravate da uradite sa nama?"

"*Hilfe!*" rekao je drugi na nemačkom. "Pustite nas!"

"Znate li ko smo mi?" pitao je jedan na engleskom sa španskim akcentom.

"Tišina", naredio je hrapavi glas. U toj reci se nazirala konačnost.

Četvrti zatvorenik, Italijan, tih i zamišljen, zagledao se u mastiljavu prazninu očiju njihovog tamničara i mogao se zakleti daje ugledao sam pakact;^J
Bog neka nam je u pomoći, pomislio je.

Ubica je pogledao na sat i ponovo se okrenuo prema zatvorenicima. "Da vidimo", rekao je. "Ko će biti prvi?"

U arhivskom trezoru br. 10, Lengdonu su kroz glavu prolazili italijanski brojevi dok je proučavao kaligrafiju pred sobom. *Mille... centi... uno, duo, tre... cincuenta. Treba mi numerička veza! Bilo šta, prokletstvo!*